

Έκθεση 2015

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΕΙΣ ΒΑΡΟΣ ΧΩΡΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Έκθεση 2015

Περιεχόμενα	
Πρόλογος.....	5
Εισαγωγικό Σημείωμα	6
I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	7
Α. Θεσμικό πλαίσιο προστασίας της θρησκευτικής ελευθερίας.....	7
Β. Θεσμικό πλαίσιο αδειοδότησης για την ανέγερση και λειτουργία λατρευτικών χώρων (ευκτηρίων οίκων και ναών)	9
1. Ανέγερση και Λειτουργία Ιερών Ναών της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Χριστού.....	9
2. Ανέγερση και Λειτουργία λατρευτικών χώρων (Ευκτηρίων Οίκων και Ναών) λοιπών Θρησκευτικών Κοινοτήτων	11
3. Αριθμητικά Στοιχεία	15
Γ. Θεσμικό πλαίσιο Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΥΠΠΕΘ)	16
Δ. Σκοπός της Έκθεσης	17
Ε. Βασική μεθοδολογία	17
ΣΤ. Συμμετοχή, συνεισφορές και συνεργασίες στο δίκτυο.....	18
Ζ. Θρησκευτικοί χώροι	18
Η. Περιστατικά παλαιότερων ετών	18
Θ. Πηγές.....	19
II. ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΕΤΟΥΣ 2015	20
Α. Συγκεντρωτικά Στοιχεία	20
Β. Χριστιανισμός.....	22
1. Ορθόδοξη Εκκλησία	22
2. Καθολική Εκκλησία στην Ελλάδα	55
3. Άλλες Χριστιανικές Θρησκευτικές Κοινότητες	57
Γ. Ιουδαϊσμός.....	58
Δ. Μουσουλμανισμός.....	63
1. Μουσουλμανική Μειονότητα Θράκης.....	63
2. Μουσουλμάνοι εκτός Θράκης.....	64
α. Τεμένη Ρόδου - Κω.....	64
β. Λοιπά Τεμένη ανά την Επικράτεια	64
γ. Μουσουλμανικοί Ευκτήριοι Οίκοι.....	65
3. Ισλαμικό Τέμενος Αθηνών.....	65
Ε. Άλλα Θρησκευύματα	68
III. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	69
Α. Γεωγραφική κατανομή ανά Περιφέρεια.....	69
Β. Αριθμός περιστατικών ανά είδος θρησκευτικού χώρου	70

Γ. Ποσοστά ανά είδος θρησκευτικού χώρου	70
IV. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	71
ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Αριθμητικά στοιχεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα.....	71
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Εκκλησιαστικές Επαρχίες Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα.....	74
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Αριθμός Ενοριών και Ιερών Μονών Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα	75
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Ενδεικτικός κατάλογος Τεμενών τα οποία έχουν ανακηρυχθεί ως Μνημεία. 76	
ΠΙΝΑΚΑΣ 5. Εκπροσώπηση στο Δίκτυο	79
ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Ενδεικτικό Φωτογραφικό υλικό.....	80
ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.....	80
ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ	81
ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΣΜΟΣ	83
Πηγές τεκμηρίωσης:.....	84
Βιβλιογραφία:	84
Διαδίκτυο-ιστοσελίδες:	84

Πρόλογος

Η συλλογή και καταγραφή δεδομένων αποτελεί μια απαραίτητη προϋπόθεση ώστε η πολιτική ηγεσία να μπορεί να μορφώσει άποψη για να προχωρήσει στη λήψη και υλοποίηση των κατάλληλων πολιτικών επίλυσης προβλημάτων ή προώθησης μεταρρυθμίσεων.

Όμως, η δημοσιοποίηση αυτών των δεδομένων ώστε η κοινή γνώμη να μπορεί ελεύθερα να μορφώσει και εκείνη άποψη, αποτελεί μια πολιτική απόφαση που συνδέεται όχι μόνο με τη διάχυση της γνώσης αλλά κυρίως με την επιλογή εκδημοκρατισμού της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση κατά την οποία δημοσιοποιούνται στοιχεία που αφορούν πράξεις οι οποίες στρέφονται κατά του Ιερού, η πολιτική απόφαση κοινοποίησής τους συνδέεται, εκτός από τον εκδημοκρατισμό της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, τόσο με την ανάγκη ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης όσο και με την ανάγκη η δημόσια διοίκηση να αποκτήσει την αναγκαία τεχνογνωσία και κουλτούρα σύνταξης τέτοιου είδους εκθέσεων.

Είναι καιρός, η πατρίδα μας να αποκτήσει τρόπους, μεθόδους και διαδικασίες ώστε να μπορεί με τις δικές της δυνάμεις να μιλά για αυτά που την αφορούν, χωρίς φόβο αλλά και χωρίς πάθος.

Η θρησκευτική ελευθερία, ο αλληλοσεβασμός, ο διάλογος μεταξύ θρησκευτικών λειτουργών και η αλληλοκατανόηση αποτελούν θεμελιώδεις επιδιώξεις και προϋποθέσεις για την εμπέδωση της κοινωνικής ειρήνης και της εθνικής συνοχής. Και αυτόν ακριβώς τον στόχο οφείλει να υπηρετεί μια σύγχρονη πολιτική θρησκευμάτων.

Νικόλαος Φίλης

Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

Εισαγωγικό Σημείωμα

Στον διεθνή διάλογο περί της θρησκευτικής ελευθερίας πολύ συχνά εμφανίζονται στοιχεία που αφορούν τη χώρα μας και παίζουν ρόλο –ενίοτε αποφασιστικό- για να σχηματιστούν εντυπώσεις και αντιλήψεις, οι οποίες με την πάροδο του χρόνου παγιώνονται ως αληθείς φθάνοντας στο σημείο να υποκαταστήσουν την ίδια την πραγματικότητα όταν η πραγματικότητα δεν συμφωνεί μαζί τους.

Ταυτόχρονα, βρισκόμαστε αντιμέτωποι, πολλές φορές, με μια αντίληψη που πηγάζει από τα βάθη του πολιτισμού μας και συμβουλεύει «τα εν οίκω (στην περίπτωσή μας, η Ελλάδα) μη εν δήμω (στην περίπτωσή μας, η διεθνής κοινότητα)». Χρήσιμη, ασφαλώς, συμβουλή όταν τηρείται με μέτρο και διάκριση αλλά καταστροφική όταν αποτελεί τον μόνο οδηγό για τις πράξεις μας, καθώς αρνούμενοι συστηματικά να δούμε την πραγματικότητα καταλήγουμε και πάλι στο ίδιο αποτέλεσμα: στην υποκατάστασή της από ένα όνειρο, μια φαντασία, έναν ανεμόμυλο.

Έτσι διαμορφώνονται και σ' αυτό το πεδίο δύο σχολές σκέψης. Η μία ζωγραφίζει την Ελλάδα ως μια χώρα στην οποία συμβαίνουν συστηματικοί βανδαλισμοί εις βάρος των θρησκευτικών χώρων των μειονοτήτων, αγνοώντας οτιδήποτε αφορά την Ορθόδοξη Εκκλησία, ενώ η άλλη την αναπαριστά ως μια χώρα στην οποία δεν συμβαίνει τίποτα κακό - και όταν συμβαίνει κάτι εις βάρος των θρησκευτικών μειονοτήτων, τότε αυτό οφείλεται σε κάποιον που δεν ανήκει στην έλλογη εθνική κοινότητα.

Η πατρίδα μας δεν ζωγραφίζεται μόνο με μαύρο ή άσπρο χρώμα. Είναι πολύχρωμη, είναι όμορφη, είναι γεμάτη ευκαιρίες αλλά και γεμάτη προβλήματα. Είναι, με μια κουβέντα, ζωντανή και όχι ένα έκθεμα σε κάποιο μουσείο.

Η Έκθεση για τα περιστατικά εις βάρος χώρων θρησκευτικής σημασίας στην Ελλάδα προσπαθεί να λειτουργήσει διττά. Από τη μια να αναδείξει τον θρησκευτικό μας πλούτο –ο οποίος είναι πλεονέκτημα για τη χώρα μας- αλλά από την άλλη να μας θυμίσει ότι η διατήρησή του προϋποθέτει τη συνεχή προσπάθεια και ενδιαφέρον των κρατικών μηχανισμών και της κοινωνίας. Από τη μια δείχνει ότι δεν είμαστε κάποιου είδους «παράδεισος» στον οποίο απολύτως τίποτα αρνητικό δεν συμβαίνει εις βάρος όσων θρησκευονται (και ειδικά όσων ανήκουν σε θρησκευτικές μειονότητες), αλλά από την άλλη, δεν είμαστε, σε καμιά περίπτωση, η «Κόλαση του Άλλου». Δείχνει, επίσης, ότι μπορούμε και οφείλουμε να γίνουμε καλύτεροι.

Η Έκθεση για τα περιστατικά εις βάρος χώρων θρησκευτικής σημασίας στην Ελλάδα δεν επιδιώκει να λύσει προβλήματα. Φιλοδοξεί, όμως, να περιγράψει την πραγματικότητα διότι το πρώτο βήμα για τη λύση ενός προβλήματος είναι η συνειδητοποίησή του.

Γνωρίζουμε ότι επειδή ακριβώς αυτή η Έκθεση αποτελεί την πρώτη μας προσπάθεια, θα έχει λάθη και αδυναμίες. Με την εμπειρία που θα αποκτηθεί, με τη βοήθεια εκείνων που θα μπουν στον κόπο να την διαβάσουν αλλά και με την καλοπροαίρετη κριτική που θα ασκηθεί, ελπίζουμε το επόμενο έτος αυτή η Έκθεση να είναι καλύτερη.

Γιώργος Καλαντζής

Γενικός Γραμματέας Θρησκευμάτων

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

A. Θεσμικό πλαίσιο προστασίας της θρησκευτικής ελευθερίας

Η θρησκευτική ελευθερία είναι, πανθομολογουμένως, ένα ατομικό δικαίωμα η διεκδίκηση του οποίου έχει επηρεάσει αποφασιστικά την παγκόσμια ιστορία¹.

Όλα τα ελληνικά συνταγματικά κείμενα από το 1821 και μετά, πέραν της αναγνώρισης της θρησκείας της Ανατολικής Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας ως επικρατούσας², εξασφάλιζαν την ελεύθερη τέλεση της λατρείας κάθε άλλης γνωστής θρησκείας. Ωστόσο, από το Σύνταγμα του 1927 και μετά, με τη ρητή κατοχύρωση της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης, η ανεξιθρησκία μετεξελίσσεται ουσιαστικά σε «θρησκευτική ελευθερία». Η κατοχύρωση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία, διότι θεμελιώνει **δικαίωμα** των ατόμων απέναντι στην Πολιτεία αφενός για αποχή από κάθε ενέργεια που θα παρεμπόδιζε την υλοποίησή του και αφετέρου για λήψη κάθε πρόσφορου (νομοθετικού, διοικητικού κλπ.) μέτρου για την εξασφάλιση της άσκησής του³. Κατά την καθιερωμένη άποψη, το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας περιλαμβάνει την ελευθερία της θρησκευτικής συνειδήσεως και την ελευθερία της λατρείας⁴.

Στο **άρθρο 13 (παρ. 2 και 4) του Συντάγματος της Ελλάδας** ορίζεται ότι: «2. Κάθε γνωστή θρησκεία είναι ελεύθερη και τα σχετικά με τη λατρεία της τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων. Η άσκηση της λατρείας δεν επιτρέπεται να προσβάλλει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Ο προσηλυτισμός απαγορεύεται. [...] 4.Κανένας δεν μπορεί, εξαιτίας των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, να απαλλαγεί από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων προς το Κράτος ή να αρνηθεί να συμμορφωθεί προς τους νόμους».

Στο **άρθρο 18 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα** (που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε στις 10/12/1948), ορίζεται: «Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται η ελευθερία για την αλλαγή της θρησκείας ή πεποιθήσεων, όπως και η ελευθερία να εκδηλώνει κανείς τη θρησκεία του ή τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, μόνος ή μαζί με άλλους, δημόσια ή ιδιωτικά, με τη διδασκαλία, την άσκηση, τη λατρεία και με την τέλεση θρησκευτικών τελετών».

Στο **άρθρο 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών** (Ε.Σ.Δ.Α.) που κυρώθηκε με το **Ν.Δ. 53/1974** (ΦΕΚ Α' 256) ορίζονται τα εξής: «1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις την ελευθερίαν σκέψεως, συνειδήσεως και θρησκείας. Το δικαίωμα τούτο επάγεται την ελευθερίαν αλλαγής θρησκείας ή πεποιθήσεων, ως και την ελευθερίαν εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων μεμονωμένως ή συλλογικώς δημοσία ή κατ' ιδίαν, δια της λατρείας, της παιδείας και της ασκήσεως των θρησκευτικών καθηκόντων και τελετουργιών. 2. Η ελευθερία εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δεν επιτρέπεται να αποτελέση αντικείμενον ετέρων περιορισμών πέραν των προβλεπομένων υπό του νόμου και αποτελούντων αναγκαία μέτρα, εν δημοκρατική κοινωνία, δια την δημόσιαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της δημοσίας τάξεως, υγείας και ηθικής ή την προάσπισιν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων».

Στο **άρθρο 10 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** (2000/C 364/01) ορίζεται ότι: «1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης

¹ Βλ. Σπ. Τρωιάνου, Παραδόσεις Εκκλησιαστικού Δικαίου, Σάκκουλας 1984, β' έκδοση, σελ. 74.

² Για την έννοια του όρου «επικρατούσα θρησκεία» βλ. κατωτέρω ενότητα II.B.1.

³ Βλ. Σπ. Τρωιάνου, έ. α., παρ. 2.1.4 και 2.2.2.

⁴ Βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο – Ατομικά Δικαιώματα, Σάκκουλας 1991, παρ. 554.

και θρησκείας. Το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται την ελευθερία μεταβολής θρησκευματος ή πεποιθήσεων, καθώς και την ελευθερία εκδήλωσης του θρησκευματος ή των πεποιθήσεων του, ατομικά ή συλλογικά, δημόσια ή κατ' ιδίαν, με την λατρεία, την εκπαίδευση, την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων και τις τελετές».

Στο άρθρο 18 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα που κυρώθηκε με το Ν.2462/1997 (ΦΕΚ Α'25) αναφέρεται: «1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Αυτό το δικαίωμα περιλαμβάνει την ελευθερία να έχει ή να υιοθετεί κανείς τη θρησκεία ή την πεποίθηση της επιλογής του, καθώς και την ελευθερία να εκδηλώνει τη θρησκεία ή την πεποίθησή του, ατομικά ή από κοινού με άλλους μέσω της λατρείας, πράξεων ιεροτελεστίας, πρακτικής και διδασκαλίας. 2. Κανείς δεν υπόκειται σε καταναγκασμό, που θα μπορούσε να παρεμποδίσει την ελευθερία του να έχει ή να υιοθετήσει τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις της επιλογής του. 3. Η ελευθερία εκδήλωσης της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δεν μπορεί να υπόκειται παρά μόνο σε όσους περιορισμούς ορίζει ο νόμος και είναι απαραίτητοι για την προστασία της δημόσιας ασφάλειας, τάξης και υγείας ή της ηθικής ή των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων».

Εκτός από τις ανωτέρω συνταγματικές και διεθνείς διατάξεις, η εθνική νομοθεσία προβλέπει και άλλα πιο συγκεκριμένα μέτρα⁵ για την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας, για όλες ανεξαιρέτως τις γνωστές⁶ θρησκείες, όπως π.χ. οι ποινικές διατάξεις⁷ περί αθέμιτου προσηλυτισμού, οι ποινικές διατάξεις περί επιβουλής της θρησκευτικής ειρήνης⁸ και περί αντιποίησης της υπηρεσίας θρησκευτικού λειτουργού⁹, η αυστηρότερη ποινική αντιμετώπιση της κλοπής, ως διακεκριμένης, όταν πρόκειται για την αφαίρεση πραγμάτων αφιερωμένων στη θρησκευτική λατρεία από τόπο προορισμένο γι' αυτήν (εροσουλία¹⁰), ενώ οι φθορές που διαπράττονται σε βάρος χώρων λατρείας διώκονται κατά κανόνα υπό την αυστηρότερη εκδοχή του εγκλήματος της φθοράς ξένης ιδιοκτησίας (άρθ. 381 ΠΚ), ως διακεκριμένες περιπτώσεις¹¹.

⁵ Βλ. Σπ. Τρωιάνου, έ. α. παρ. 2.2.7. και Χριστοφιλόπουλο, Ελληνικόν Εκκλησιαστικόν Δίκαιον, Αθήναι 1965, σελ. 76 κ.εξ.

⁶ Βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου έ. α., παρ. 572: «Γνωστή είναι κάθε θρησκεία με φανερά δόγματα, λατρεία, οργάνωση και σκοπούς».

⁷ Άρθ. 4 Α.Ν. 1363/1938, όπως τροποποιήθηκε με άρθ. 2 Α.Ν. 1672/1939: «1. Ο ενεργών προσηλυτισμών τιμωρείται δια φυλακίσεως και χρηματικής ποινής [...].2. Προσηλυτισμός ιδία είναι η δια πάσης φύσεως παροχών ή δι υποσχέσεως τοιούτων ή άλλης ηθικής ή υλικής περιθάψεως, δια μέσων απατηλών, δια καταχωρήσεως της απειρίας ή εμπιστοσύνης ή δι εκμεταλλεύσεως της ανάγκης, της πνευματικής αδυναμίας ή κουφότητος άμεσος ή έμμεσος προσπάθεια προς διείδουσιν εις την θρησκευτικήν συνείδησιν ετεροδόξων επί σκοπώ μεταβολής του περιεχομένου αυτής. 3. Η εν σχολείω ή ιδρύματι μορφωτικώ ή φιλανθρωπικώ εκτέλεσις της πράξεως θεωρείται ως ιδιαιτέρως επιβαρυντική αιτία».

⁸ Άρθρα 198-201 ΠΚ

⁹ Άρθ. 175 παρ. 2 ΠΚ

¹⁰ Βλ. Χριστοφιλόπουλο, έ. α., σελ. 78

¹¹ Άρθ. 382 ΠΚ: Διακεκριμένες περιπτώσεις φθοράς: 1. Με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών τιμωρείται η φθορά ξένης ιδιοκτησίας της πρώτης παραγράφου του άρθρου 381, αν έγινε χωρίς πρόκληση από τον παθόντα. 2. Με την ποινή της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται ο δράστης, αν το αντικείμενο της πράξης που προβλέπεται στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 381: α) είναι πράγμα που χρησιμεύει για κοινό όφελος, β) είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, γ) η φθορά έγινε με φωτιά ή με κάποιο από τα μέσα που προβλέπει το άρθρο 270. 3. Αν στην πράξη της πρώτης παραγράφου συμμετείχαν δύο ή περισσότεροι ή συντρέχει και μία από τις περιπτώσεις της δεύτερης παραγράφου, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. 4. Όποιος προκαλεί κατά τους όρους του προηγούμενου άρθρου φθορά ή βλάβη αρχαιολογικού ή καλλιτεχνικού ή ιστορικού μνημείου ή αντικειμένου τοποθετημένου σε δημόσιο χώρο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

B. Θεσμικό πλαίσιο αδειοδότησης για την ανέγερση και λειτουργία λατρευτικών χώρων (ευκτηριών οίκων και ναών)

Αν και η αδειοδότηση για την ανέγερση και λειτουργία λατρευτικών χώρων ακολουθεί τις ίδιες βασικές αρχές, έχει επικρατήσει ο διαχωρισμός της διαδικασίας μεταξύ της Ανατολικής Ορθοδόξου του Χριστού Εκκλησίας και των λοιπών θρησκευμάτων. Οι βασικοί λόγοι της διαμόρφωσης αυτής της πρακτικής είναι, κυρίως, τεχνικοί, αφού εξαιτίας της σύνθεσης του πληθυσμού (σε ποσοστό άνω του 90% οι κάτοικοι της Ελλάδας είναι Ορθόδοξοι Χριστιανοί) οι ανάγκες ανέγερσης και λειτουργίας Ιερών Ναών της Ορθοδόξου Εκκλησίας είναι πολλαπλάσιες, αλλά και ιστορικοί/πολιτισμικοί οι οποίοι ανάγονται στις συνθήκες ίδρυσης του νεότερου Ελληνικού Κράτους.

Λαμβάνοντας ωστόσο ίση πρόνοια για τις θρησκευτικές κοινότητες της χώρας, η Πολιτεία ενισχύει έμμεσα τους χώρους λατρείας όλων των θρησκευμάτων με προστατευτικές διατάξεις:

α) του **N.4223/2013** (ΦΕΚ Α' 287), με τον οποίο εξαιρούνται από την καταβολή φόρου ακινήτων όλοι οι χώροι προσευχής και λατρείας όλων των γνωστών θρησκειών και

β) του **N.4301/2014** (ΦΕΚ Α' 223), με τον οποίο εξαιρούνται από την καταβολή ανταποδοτικών τελών στους Ο.Τ.Α. όλα τα αυτοτελή κτήρια Ιερών Ναών και χώρων προσευχής όλων των γνωστών θρησκειών και δογμάτων.

1. Ανέγερση και λειτουργία Ιερών Ναών της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Χριστού

Για την ανέγερση και λειτουργία Ιερών Ναών της Εκκλησίας της Ελλάδος έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 2 του **N.4030/2011** «Νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ελέγχου κατασκευών και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 249 Α'), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 53 του **N.4178/2013** (ΦΕΚ 174 Α') «Άδειες Δόμησης εκκλησιαστικών ακινήτων».

Με τις ανωτέρω διατάξεις καταργήθηκε το παλαιό καθεστώς της «Ναοδομίας» και ιδρύθηκε Υπηρεσία Δόμησης (Υ.ΔΟΜ.) στην Εκκλησία της Ελλάδος η οποία υπάγεται στην εποπτεία και έλεγχο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το προσωπικό της προσλαμβάνεται και μισθοδοτείται από την Εκκλησία της Ελλάδος και είναι ενταγμένη στο εκάστοτε ηλεκτρονικό πληροφοριακό σύστημα, στο οποίο είναι συνδεδεμένες και οι λοιπές Υ.ΔΟΜ. Η έγκριση δόμησης εκδίδεται από τη Διεύθυνση Οικοδομικών και Κτιριακών Κανονισμών (Δ.Ο.Κ.Κ.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η άδεια δόμησης και η άδεια καθιερώσεως ή χρήσης εκδίδεται, κατά τις γενικές διατάξεις, από την Υπηρεσία Δόμησης που λειτουργεί στην Εκκλησία της Ελλάδος. Επιπλέον, ορίστηκε ότι «η έγκριση δόμησης και η έκδοση άδειας δόμησης για ιδιωτικούς Ιερούς Ναούς και Παρεκκλήσια εκδίδονται από τις αρμόδιες κατά τόπους Υπηρεσίες Δόμησης (Υ.ΔΟΜ.) των Δήμων».

Σύμφωνα με το αρ. πρωτ. 2842/13-6-2014 Εγκύκλιο Σημείωμα της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, για την νόμιμη έναρξη των εργασιών κάθε κατασκευής ή αλλαγής χρήσης εκκλησιαστικών ακινήτων¹² που υπάγονται στην αρμοδιότητα της Υπηρεσίας Δομήσεως της Εκκλησίας της Ελλάδος, προϋποτίθενται αναλυτικότερα τα εξής:

---

¹²α) Μητροπολιτικά κτίρια (ένα ανά Μητρόπολη), β) Ναοί (μη ιδιωτικοί), που ανήκουν σε Μητροπόλεις, Ενορίες, Μονές, Προσκυνημάτα, Εκκλησιαστικά Ιδρύματα και τα προσκτίσματά αυτών, γ) Ιερές Μονές (ανεξαρτήτως νομικής μορφής). Βλ. και άρθ. 4 Κανονισμού Δ.Ι.Σ. 247/2013 «Περί οργανώσεως, αρμοδιοτήτων, συγκροτήσεως, λειτουργίας της Υπηρεσίας Δομήσεως (Υ.ΔΟΜ.) και του Κεντρικού Συμβουλίου Εκκλησιαστικής Αρχιτεκτονικής (ΚΕ.Σ.Ε.Α.) της Εκκλησίας της Ελλάδος» (ΦΕΚ 258 Α').

«1) ή ύποβολή αίτησεως προς τόν επίχωριον Μητροπολίτην διά τήν έκδοσιν έγγραφου συμφώνου γνώμης περί τής εκκλησιαστικής κατασκευής ή χρήσεως και ή κατάθεσις τής αρχιτεκτονικής μελέτης εἰς τήν κατά τόπον ἀρμοδίαν Ἱεράν Μητρόπολιν διά τήν προώθησιν τής πρὸς τό ΚΕ.Σ.Ε.Α. καί τήν έκδοσιν θετικῆς γνώμης τοῦ ΚΕ.Σ.Ε.Α. ἐπὶ τής αρχιτεκτονικῆς μελέτης,

2) ή ἔγγραφος σύμφωνος γνώμη - ἄδεια τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτου διά τήν εκκλησιαστικὴν κατασκευὴν ή χρήσιν, εἰδ' ἄλλως ὁ φάκελος δέν προωθεῖται πρὸς γνωμοδότησιν ὑπὸ τοῦ ΚΕ.Σ.Ε.Α. καί πρὸς έκδοσιν ἐγκρίσεως δομήσεως ὑπὸ τής Δ.Ο.Κ.Κ. τοῦ Ὑπουργείου Περιβάλλοντος, ἀλλὰ ἐπιστρέφεται εἰς τόν ἐνδιαφερόμενον καί ή πρόοδος τής διαδικασίας κωλύεται,

*2.β.) ή θετικὴ γνωμοδότησις τοῦ ΚΕ.Σ.Ε.Α. ἐπὶ τής αρχιτεκτονικῆς μελέτης. Διά τήν έκδοσιν γνωμοδοτήσεως τοῦ ΚΕ.Σ.Ε.Α. προκαταβάλλονται ἀπὸ τόν ἐνδιαφερόμενον τὰ προβλεπόμενα εἰς τόν Κανονισμόν 247/2013 [...] τέλη εἰς τόν τραπεζικόν λογαριασμόν τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπεζῆ τής Ἑλλάδος μέ ἀρ. 040/558100-16. Εἰς τό γραμματίον εἰσπράξεως τής Τραπεζῆς δέον να ἀναγράφηται ή ἐπωνυμία τοῦ φορέως, ὁ ὁποῖος ζητεῖ τήν έκδοσιν τής ἀδείας καί ὡς αἰτιολογία ἐμβάσματος : «Τέλη Υ.ΔΟΜ.-ΚΕ.Σ.Ε.Α.». [...]

3) ή ἐπιστροφή ἀπὸ τό ΚΕ.Σ.Ε.Α. τής αρχιτεκτονικῆς μελέτης μετὰ συμφώνου γνώμης τοῦ ΚΕ.Σ.Ε.Α. πρὸς τήν Ἱεράν Μητρόπολιν, ή ὁποία διαβιβάζει ἀκολούθως τήν αἴτησιν διά τήν ἐγκρισιν δομήσεως μετὰ τῶν λοιπῶν δικαιολογητικῶν της πρὸς τήν Διεύθυνσιν Οἰκοδομικοῦ καί Κτιριοδομικοῦ Κανονισμοῦ (Δ.Ο.Κ.Κ.) τοῦ Ὑπουργείου Περιβάλλοντος, Ἐνεργείας καί Κλιματικῆς Ἀλλαγῆς

4) εἰς περιπτώσεις ἐργασιῶν ή χρήσεων, περί τῶν ὁποίων δέν ἀπαιτεῖται ή ἐγκρισις αρχιτεκτονικῆς μελέτης, ὁ ἀρμόδιος Μητροπολίτης, ἐφ' ὅσον ἐκδώσῃ σύμφωνον γνώμην περί αὐτῶν, προωθεῖ ἀπ' εὐθείας τήν αἴτησιν μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν της καί τής συμφώνου γνώμης του πρὸς τήν Δ.Ο.Κ.Κ. τοῦ Υ.Π.Ε.Κ.Α. διά τήν έκδοσιν ἐγκρίσεως δομήσεως,

5) ἀφ' οὔ ἐκδοθῆ ή ἐγκρισις δομήσεως ὑπὸ τής Δ.Ο.Κ.Κ. ὑποβάλλεται ή αἴτησις καί τὰ δικαιολογητικά τοῦ ἐνδιαφερομένου, ὁμοῦ μετὰ τής ἐγγράφου συμφώνου γνώμης τοῦ Μητροπολίτου καί τής ἐγκρίσεως δομήσεως τής Δ.Ο.Κ.Κ. πρὸς τήν Υ.ΔΟΜ. τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος διά τήν έκδοσιν ἀδείας δομήσεως, 6) ή έκδοσις ἀδείας δομήσεως ὑπὸ τής Υ.ΔΟΜ. τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος, ἀφ' οὔ ἐξετάσῃ τὰς μελέτας καί τὰ κατά νόμον δικαιολογητικά,

7) ή ἄδεια καθιέρωσεως ή ἄδεια χρήσεως (ἀναλόγως πρὸς τόν λατρευτικόν ή γενικῶς θρησκευτικόν προορισμόν τής κατασκευῆς ή χρήσεως), ή ὁποία περιλαμβάνεται εἰς τό στέλεχος τής ἀδείας δομήσεως, σφραγίζεται δέ καί ὑπογράφεται «τῆ ἐντολῆ τής Ἱερᾶς Συνόδου» ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγραμματέως Αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ή ὡς ἄνω Υ.ΔΟΜ. ἐκδώσῃ τήν ἄδειαν δομήσεως καί ἀποτελεῖ πρόσθετον νόμιμον προϋπόθεσιν διά τήν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν (ἄρθρον 2 παρ. 2 περ. Ζ τοῦ ν. 4030/2011),

8) ή αὐθημερόν ἀποστολή τοῦ στελέχους τής ἀδείας δομήσεως ἐκ τής Υ.ΔΟΜ. πρὸς τήν Δ.Ο.Κ.Κ., ὁπότε ἀποτελεῖ ἀρχεῖον τής Δ.Ο.Κ.Κ. διά τήν ἐκκίνησιν τής διαδικασίας ἐλέγχου τῶν κατασκευῶν κατά τὰς κειμένας διατάξεις».

Αντίστοιχες διαδικασίες προβλέπονται και για την Εκκλησία της Κρήτης και τις Εκκλησιαστικές Επαρχίες της Δωδεκανήσου με το άρθρο 12 «Ἄδειες Δόμησης Εκκλησιαστικῶν Ακινήτων της Εκκλησίας Κρήτης» του **N.4258/2014** «Διαδικασία Οριοθέτησης και ρυθμίσεις θεμάτων για τα υδατορέματα – ρυθμίσεις Πολεοδομικῆς νομοθεσίας και ἄλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 94 Α').

Στην Ελλάδα διασώζεται πλήθος χριστιανικών ναών της βυζαντινής περιόδου (330-1453), οι οποίοι χρονολογούνται από την παλαιοχριστιανική εποχή (4ος-7ος αι.), όπως η Αχειροποίητος και η Μονή Λατόμου στην πόλη της Θεσσαλονίκης, την προ-βυζαντινή (μέσα 7ου αι. έως μέσα 9ου αι.), την μέση βυζαντινή (μέσα 9ου αι. έως την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους το 1204) και την ύστερο-βυζαντινή (1204 έως την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς το 1453). Η περίοδος που ακολούθησε, η μετά-βυζαντινή από το 1453 έως το 1830 έχει επίσης να επιδείξει ορισμένα αξιόλογα μνημεία πολιτισμού και κατ' επέκταση χριστιανικών ναών κυρίως στην Κρήτη (πριν την Οθωμανική κατάκτηση) και στα νησιά του Ιονίου (τα οποία δεν κατακτήθηκαν ποτέ από τους Οθωμανούς).

Αξιόλογο μέρος των ναών αυτών, καταγράφηκε και παρουσιάζεται από το αρμόδιο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού στον διαδικτυακό κόμβο "Οδυσσέας"¹³ όπου εμπεριέχονται στοιχεία για τριακόσιους πενήντα (350) χριστιανικούς χώρους λατρείας¹⁴ οι οποίοι αποτελούν πολιτιστικά μνημεία. Επίσης έχουν ανακηρυχθεί ως Μνημεία Παγκόσμιας Κληρονομιάς, και ως τέτοια προστατεύονται, σύμφωνα με την συνθήκη που υπογράφηκε μεταξύ της Ελλάδος και της UNESCO το 1981, το Άγιο Όρος, τα Μετέωρα, τα Παλαιοχριστιανικά και Βυζαντινά Μνημεία της Θεσσαλονίκης, η Ιερά Μονή Δαφνίου, η Ιερά Μονή του Αγίου Λουκά, η Ιερά Νέα Μονή Χίου, καθώς και η Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου στην Πάτμο.

Δυστυχώς, σημαντικό μέρος των βυζαντινών χριστιανικών ναών και μοναστηριών της Αθήνας καταστράφηκε και λεηλατήθηκε, ιδιαίτερα, κατά την περίοδο της Αντιβασιλείας (1833-1835) και εν συνεχεία της βασιλείας του Όθωνα. Έτσι, μετά τη δημοσίευση της «Διακηρύξεως περί της ανεξαρτησίας της Ελληνικής Εκκλησίας» (**Β.Δ. της 23-7/1-8 1833**) με σειρά διαταγμάτων διαλύθηκαν όσα μοναστήρια (σχεδόν 400) δεν είχαν περισσότερους από έξι μοναχούς¹⁵ και δημεύθηκε η περιουσία τους. Με το **Β.Δ. της 27-5/9-6-1836** (ΦΕΚ Α'22) ορίζεται ότι η κινητή και ακίνητη περιουσία των διαλυμένων Ιερών Μονών, θα εκποιηθεί προς ανέγερση πανεπιστημίου ενώ οι ερειπωμένοι ενοριακοί ναοί (και οι ιδιωτικοί) συμπεριλαμβανομένου του οικοπέδου στο οποίο βρίσκονταν, αποδίδονται στους Δήμους, προκειμένου να εκποιηθούν μέσω πλειστηριασμού και τα χρήματα να χρησιμεύσουν για έργα ευποιίας. Η πολιτική αυτή, η οποία έως ένα βαθμό συνδυάστηκε με την μεταφορά της πρωτεύουσας του Κράτους από το Ναύπλιο στην Αθήνα (Β.Δ. της 18-30/9/1834, Φ.Ε.Κ Α'36) και την προσπάθεια ανοικοδόμησής της, είχε καταστρεπτικές συνέπειες για την διατήρηση των βυζαντινών ναών των Αθηνών, η πλειονότητα των οποίων κατεδαφίστηκε, προκειμένου αφενός να εκποιηθούν τα αντίστοιχα οικόπεδα και αφετέρου να εξυπηρετηθεί ο πολεοδομικός σχεδιασμός της πόλης.

Η Εκκλησία της Ελλάδος ουδέποτε αποζημιώθηκε για την καταστροφή και τη δήμευση των Ιερών Ναών, των Ιερών Μονών και των περιουσιών τους.

2. Ανέγερση και Λειτουργία λατρευτικών χώρων (Ευκτηρίων Οίκων και Ναών) λοιπών Θρησκευτικών Κοινοτήτων

Στην ημεδαπή έννομη τάξη για την αδειοδότηση των λατρευτικών χώρων (ναών και ευκτηρίων οίκων), πλην των ναών των, κατ' άρθρο 3 του Συντάγματος, κλιμάτων της Ανατολικής Ορθοδόξου του Χριστού Εκκλησίας (Εκκλησία της Ελλάδος, Εκκλησία της Κρήτης, Εκκλησιαστικές Επαρχίες Δωδεκανήσου, Άγιο Όρος), για τα οποία υφίστανται ειδικότερες διατάξεις, ισχύουν οι γενικές ρυθμίσεις του **Α.Ν. 1363/1938** (ΦΕΚ Α'305), όπως

¹³ Βλ. <http://odysseus.culture.gr>,

¹⁴ Βλ. <http://odysseus.culture.gr/h/2/gh220.jsp?era=3&group=7>

¹⁵ Βλ. Σπ. Τρωιάνου έ. α., παρ. 2.1.4.

αυτός τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του **A.N. 1672/1939** (ΦΕΚ Α'123) και του άρθρου 27 **N.3467/2006** (ΦΕΚ Α'128) καθώς και των διατάξεων του **B.Δ. 20-05/02-06-1939** (ΦΕΚ Α'220) καθώς και η σχετική **κοινή εγκύκλιος οδηγία 69230-A3/6.5.2014** (ΑΔΑ ΒΙΦΘ9-ΤΟΤ), όπως επικαιροποιήθηκε με την **118939/Θ1/19-7-2016** (ΑΔΑ 76774653ΠΣ-5Ω9).

Πρέπει να διευκρινισθεί ότι κατά νόμον οι Ορθόδοξες Εκκλησίες, που είναι ενωμένες δογματικώς με το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, αλλά ανήκουν σε διαφορετικό (σε σχέση με την Εκκλησία της Ελλάδος) «κλίμα» (εκκλησιαστική δικαιοδοσία), π.χ. σε άλλα Ορθόδοξα Πατριαρχεία ή Αυτοκέφαλες Εκκλησίες, μπορούν να ιδρύουν «μετόχια» εντός του εδάφους της Εκκλησίας της Ελλάδος μόνον υπό τις ειδικές προϋποθέσεις του άρθρου 39 του **N.590/1977** (ΦΕΚ Α'146) «Περί Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος»).

Η σχετική διοικητική άδεια για ναό ή ευκτήριο οίκο (πλην της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού) χορηγείται (κατά δέσμια αρμοδιότητα, όπως έχει κριθεί νομολογιακά) με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, έπειτα από διαπίστωση – εξακρίβωση ότι αφενός μεν πληρούνται οι τρεις όροι που ορίζονται από το άρθρο 13 παρ. 2 του Συντάγματος (ΣτΕΟΛ 4202/2012, ΣτΕΟΛ1444/1991, ΣτΕ 5572/1996, ΑΠ 20/2001), ήτοι να πρόκειται για γνωστή θρησκεία χωρίς κρύφτες δοξασίες, να μην ασκείται προσηλυτισμός και η άσκηση της δημόσιας λατρείας να είναι σύμφωνη με τη δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη, αφετέρου δε ισχύουν οι λοιπές προϋποθέσεις που θέτει η κείμενη νομοθεσία. Μάλιστα, «η μη συνδρομή του αρνητικού όρου που θέτει το άρθρο 13 παρ.2 του Συντάγματος για την άσκηση της θρησκευτικής λατρείας, ήτοι του όρου της μη προσβολής της δημόσιας τάξεως ή των χρηστών ηθών δια των συγκεκριμένων πράξεων λατρείας, διαπιστώνεται κατά κανόνα με κατασταλτική κρατική δράση» (ΣτΕ Ολ 4202/2012 σκέψη 8^η), ωστόσο η προηγούμενη – προληπτική διοικητική διερεύνηση της συμφωνίας κάθε περίπτωσης με τυπικές και εύκολα επαληθεύσιμες προϋποθέσεις και κανόνες που θέτει, κατά γενικό τρόπο, το πλέγμα των κανόνων της δημόσιας τάξης, δεν μπορεί να αποκλειστεί ή να κριθεί ασύμφωνη με το Σύνταγμα.

Ως «**ευκτήριος οίκος**», όπως έχει κριθεί, νοείται χώρος λατρείας μικρού σχετικά μεγέθους, διαμορφωμένος μέσα σε ιδιωτικό ακίνητο και προορισμένος να λειτουργήσει ως τόπος λατρείας από περιορισμένο κύκλο ανθρώπων, σε αντίθεση με το «**ναό**» που είναι αυτοτελές κτίριο αφιερωμένο στη δημόσια λατρεία από οποιαδήποτε πρόσωπα, χωρίς διάκριση (πρβλ. Α.Π. Ολ 20/2001 ποινική σύνθεση). Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Β.Δ. 20-05/02-06-1939, για την έκδοση της προβλεπόμενης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ναού απαιτείται αίτηση τουλάχιστον πενήντα (50) οικογενειών, ενώ για την αδειοδότηση ευκτήριου οίκου αρκεί ακόμα και μονοψήφιος αριθμός αιτούντων (η νομολογία του ΣτΕ έχει δεχθεί ως ικανό τον αριθμό των πέντε ατόμων).

Ως εκ τούτου, το ατομικό δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκευτικής λατρείας, όπως αυτό κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα της Ελλάδος αλλά και από τα διεθνή νομικά κείμενα, δεν είναι απεριόριστο ούτε ανέλεγκτο αλλά τελεί υπό πολύ συγκεκριμένες (και αυστηρά περιορισμένες) προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και αυτή της μη προσβολής της δημόσιας τάξης, η οποία αποτελεί και θεμιτό περιορισμό του (αφού η ίδια η συνταγματική διάταξη του άρθρου 13 παρ. 4 προβλέπει, ως άμεσο περιορισμό του δικαιώματος, την τήρηση των νόμων), περιορισμός ο οποίος λειτουργεί τόσο αποθετικά, υπό την έννοια ότι η άσκηση της θρησκευτικής λατρείας δεν είναι υπεράνω των νόμων, όσο και θετικά, υπό την έννοια ότι οι θρησκευόμενοι υπόκεινται στις έννομες υποχρεώσεις και απαιτήσεις που ισχύουν για όλους τους κοινωνούς του δικαίου.

Από το σύνολο της νομικής θεωρίας και νομολογίας γίνεται δεκτή η ακόλουθη θέση, όπως διατυπώθηκε από τον Α. Μανιτάκη: «*Η ελευθερία της λατρείας δεν κατοχυρώνει, λοιπόν, για τους πιστούς ένα απόλυτο δικαίωμα να λατρεύουν το Θεό, όπου θέλουν και όποτε*

θέλουν, χωρίς την τήρηση των νόμων ούτε, βέβαια, κατοχυρώνει συγκεκριμένο δικαίωμα για άσκηση της λατρείας σε καθορισμένο χώρο. Εγγυάται, απλώς, στους πιστούς όλων των δογμάτων το δικαίωμα να μπορούν να λατρεύουν το Θεό, με τον τρόπο και με τα μέσα που οι πιστοί επιλέγουν και που επιβάλλουν οι κανόνες της θρησκείας τους, χωρίς αδικαιολόγητα εμπόδια και αυθαίρετες επεμβάσεις της Πολιτείας» (γνωμοδότηση Αντώνη Μανιτάκη με τίτλο "Η συνταγματική προστασία των πολιτιστικών αγαθών και η ελευθερία της λατρείας, με αφορμή τις χρήσεις της Ροτόντας", Θεσσαλονίκη 05-03-1995¹⁶).

Έτσι, υπό τους ανωτέρω όρους, η διοικητική αδειοδότηση του χώρου λατρείας αποτελεί «το αναγκαίο μέτρο σε μία δημοκρατική κοινωνία που επιδιώκει ένα νόμιμο σκοπό, δηλαδή την προάσπιση της δημόσιας τάξεως, αφού (η αδειοδότηση) είναι μέτρο ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο νόμιμο αυτό σκοπό» (Α.Π. 20/2001).

Στο εννοιολογικό περιεχόμενο της δημόσιας τάξης περιλαμβάνονται (κατ' άρθρο 3 Α.Κ.) εκείνοι οι κανόνες αναγκαστικού δικαίου, που έχουν τεθεί προς εξυπηρέτηση του δημοσίου – δηλαδή του γενικότερου και όχι του ιδιωτικού – συμφέροντος, η εφαρμογή των οποίων δεν μπορεί να αποκλειστεί από την ιδιωτική βούληση, δηλαδή οι κανόνες που ισχύουν και εφαρμόζονται κατά τρόπο απόλυτο, χωρίς να επιτρέπεται η παρέκκλιση, τροποποίηση τους ή εξαίρεση από την εφαρμογή τους δυνάμει κάποιας ιδιωτικής συμφωνίας ή και μονομερούς έκφρασης/εκδήλωσης της αντίθετης βούλησης του υποκειμένου τους.

Συνεπώς, πέραν των οικείων συνταγματικών διατάξεων και των προβλέψεων της ειδικότερης νομοθεσίας, είναι αυτονόητο ότι προκειμένου να αδειοδοτηθεί και να λειτουργεί νομίμως ένας χώρος θρησκευτικής λατρείας, απαιτείται και η τήρηση των κανόνων της υφιστάμενης ρυμοτομικής, πολεοδομικής και υγειονομικής νομοθεσίας αλλά και διατάξεων κοινής ησυχίας, ήτοι κανόνων αναγκαστικού δικαίου και γενικής εφαρμογής, μη δυνάμενων να αποκλειστούν ιδιωτικώς, κανόνων που αποβλέπουν και στην εξασφάλιση των αναγκαίων όρων ασφάλειας και προστασίας των συναθροιζομένων πολιτών.

Ειδικά για τους κανόνες της πολεοδομικής και ρυμοτομικής νομοθεσίας, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΝΣΚ) με τις με αριθμό 343/2002 και 121/2008 Γνωμοδοτήσεις του, έχει κρίνει ότι: «Στην έννοια της δημόσιας τάξης περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων, οπωσδήποτε και η τήρηση των κανόνων της υφιστάμενης πολεοδομικής και ρυμοτομικής νομοθεσίας που ισχύουν στην περιοχή στην οποία πρόκειται να λειτουργήσει ο ναός ή ο ευκτήριος οίκος». Επί του θέματος μάλιστα έχει τοποθετηθεί στο παρελθόν και ο Συνήγορος του Πολίτη, διατυπώνοντας την άποψη ότι η πρακτική της χρονικής πρόταξης των πολεοδομικών και κτιριολογικών εγκρίσεων, δεν συνιστά περιορισμό της θρησκευτικής ελευθερίας εφ' όσον, φυσικά, εφαρμόζεται υπό όρους χρηστής διοίκησης και συνοδεύεται από αντίστοιχη ειδοποίηση των αιτούντων κατ' άρθρο 4 § 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (οράτε το με αριθμό πρωτ. 18893.06.2.6./09-09-2008 έγγραφό του καθώς και την από Σεπτεμβρίου 2009 Σύνοψη Διαμεσολάβησης).

Στους γενικά εφαρμοζόμενους κανόνες της δημόσιας τάξεως (πολεοδομικούς, ρυμοτομικούς και δημόσιας υγείας), οι οποίοι αποσκοπούν στην ασφαλή χρήση των κτιρίων και την προστασία τόσο των χρηστών τους όσο και των περιοίκων αυτών, περιλαμβάνονται ιδίως:

(Α) Οι σχετικοί περί των κατηγοριών και του περιεχομένου των χρήσεων γης, ήτοι το **Προεδρικό Διάταγμα της 23-02-1987** (ΦΕΚ Δ' 166), με τους οποίους κανόνες καθορίζονται οι χρήσεις γης σε περιοχές εφαρμογής των γενικών πολεοδομικών σχεδίων (ΓΠΣ), ανάλογα με την γενική ή ειδική πολεοδομική λειτουργία τους, όπου εν

---

¹⁶ Δημοσιευμένη στο περιοδ. «Νόμος και Φύση» 1995, και σε : <http://www.constitutionalism.gr/manitakis-rotonda/>

προκειμένου ο νομοθέτης έχει προβλέψει ρητά ως ειδική κατηγορία την κατηγορία «Θρησκευτικοί Χώροι» (π.χ. άρθρο 1 περ. Β αριθ. 13), την χρήση της οποίας έχει επιτρέψει σε διάφορες περιοχές ΓΠΣ (π.χ. αμιγούς κατοικίας κατ' άρθρο 2 περ.7, γενικής κατοικίας κατ' άρθρο 3 περ. 8, πολεοδομικού κέντρου κατ' άρθρο 4 περ. 12, τουρισμού κατ' άρθρο 8 περ. 10). Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, ένας θρησκευτικός χώρος (ευκτήριος οίκος, ναός) μπορεί να λειτουργεί νομίμως σε περιοχή ΓΠΣ όπου προβλέπεται η οικεία χρήση.

(Β) Οι σχετικοί περί των κατηγοριών και της ταξινόμησης των κτιρίων ανάλογα με τη χρήση τους και τις συνακόλουθες προδιαγραφές που πρέπει να τηρούν ανάλογα με τον αναμενόμενο εξυπηρετούμενο πληθυσμό, κατά τα **άρθρα 3 και 4 του Κτιριοδομικού Κανονισμού** (βλ. άρθρα 346 - 347 Κωδικοποιητικού Διατάγματος 14-07-1999, ΦΕΚ Δ'580), σύμφωνα με τα οποία στην κατηγορία «Συνάθροιση Κοινού» περιλαμβάνονται και τα κτίρια ή τμήματα τους που χρησιμοποιούνται για συνάθροιση πενήντα τουλάχιστον ατόμων για θρησκευτικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες, (ήτοι μεταξύ άλλων περιλαμβάνονται ρητά και οι ναοί, κατ' άρθρο 346 παρ. 1 περ. Γ), για τους οποίους θρησκευτικούς χώρους απαιτούνται 0,65 τετραγωνικά μέτρα εμβαδού δαπέδου, ως ελάχιστη επιφάνεια ανά άτομο (άρθρο 347 περ. 3 στοιχ. ββ).

(Γ) Οι σχετικοί περί τους γενικούς όρους υγιεινής του κτιρίου και προστασίας της δημόσιας υγείας (π.χ. ύδρευση, αποχέτευση, φωτισμός, αερισμός κλπ), όπως : **(γα)** το **άρθρο 11 του Κτιριοδομικού Κανονισμού** (βλ. άρθρο 354 Κωδικοποιητικού Διατάγματος 14-07-1999, ΦΕΚ Δ' 580) περί της υποχρέωσης όλων των χώρων κυρίας χρήσεως των κτιρίων να έχουν επαρκή φυσικό φωτισμό και αερισμό (άμεσο ή έμμεσο) και **(γβ)** η με αριθμό **Γ1/9900/27-11/03-12-1974 απόφαση Υπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών** (ΦΕΚ Β'1266), καθ'ό μέρος ισχύει, σύμφωνα με την οποία είναι υποχρεωτική η κατασκευή (και ύπαρξη) αποχωρητηρίων σε κάθε χώρο ομαδικής συγκέντρωσης ή διαβίωσης ανθρώπων (άρθρο 1 περ. 9).

(Δ) Οι σχετικοί περί της πυροπροστασίας, ήτοι οι διατάξεις της **Πυροσβεστικής Διάταξης 3/2015** (ΦΕΚ Β' 529), του **Κανονισμού Πυροπροστασίας Κτιρίων Π.Δ 71/1988** (ΦΕΚ Α' 32) καθώς και της **Πυροσβεστικής Διάταξης 13/2013** (ΦΕΚ Β'1586), όπως ισχύουν. Κατά τα προβλεπόμενα των ως άνω κανονιστικών διατάξεων, απαιτείται πρόβλεψη των υποδεικνυόμενων κάθε φορά ή των προβλεπόμενων μέτρων πυροπροστασίας – ανάλογα με την ημερομηνία αίτησης έκδοσης της οικοδομικής αδείας και τον αριθμό συγκεντρωμένων – τόσο για τους χώρους συνάθροισης κοινού με πληθυσμό κάτω των πενήντα (50) ατόμων, όσο και άνω των πενήντα (50) ατόμων, στους οποίους χώρους ρητά περιλαμβάνονται και τα κτίρια ή τμήματα αυτών στα οποία συγκεντρώνεται το κοινό για θρησκευτικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες (κατά την αντίστοιχη διάταξη του Κτιριοδομικού Κανονισμού), ρητά αναφερομένων και των ναών (άρθρο 1 της Πυροσβεστικής Διάταξης 3/1981 ΦΕΚ Β' 20). Η συμμόρφωση προς τις οικείες διατάξεις προκύπτει από πιστοποιητικό πυροπροστασίας που χορηγεί η οικεία πυροσβεστική αρχή.

(Ε) Οι σχετικές περί των μέτρων κοινής ησυχίας διατάξεις, ήτοι η **Αστυνομική Διάταξη 3/1996** (ΦΕΚ Β' 15), σύμφωνα με το άρθρο 2 της οποίας, οι διευθυντές δημοσίων κέντρων και λοιπών επιχειρήσεων καθώς και οι ιδιοκτήτες οικιών «*υποχρεούνται όπως, με μηχανικά ή άλλα πρόσφορα τεχνικά μέσα (ηχομόνωση κλπ) περιστέλλουν στο ελάχιστο δυνατό όριο το θόρυβο που προκαλείται*» από διάφορες εγκαταστάσεις και από τον οποίο διαταράσσεται η ησυχία των περιόικων.

Επίσης, στους γενικά εφαρμοζόμενους κανόνες της δημόσιας τάξεως περιλαμβάνονται αδιαμφισβήτητα και οι γενικές φορολογικές διατάξεις που συνδέονται με την επιβολή

φόρων, κυρώσεων αλλά και συγκεκριμένων υποχρεώσεων όχι μόνο έναντι των φορολογουμένων (φυσικών και νομικών προσώπων, ενώσεων, κοινωνίας δικαίωματος κλπ) αλλά και έναντι μη φορολογουμένων, όπως αυτή της παραγράφου 3 του άρθρου 11 του **N.4174/2013** "Φορολογικές Διαδικασίες και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ Α'170), όπως ισχύει, που ορίζει ότι: «3. Η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου σε πρόσωπο που δεν τυγχάνει φορολογούμενος, εφόσον τούτο απαιτείται από άλλες διατάξεις νόμου. Ειδικότερα, η Φορολογική Διοίκηση αποδίδει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας, εφόσον πραγματοποιείται οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης και τα πιστωτικά ιδρύματα και τα ιδρύματα πληρωμών της ημεδαπής. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα μπορεί να καθορίζονται τα σχετικά με την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου θέματα και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια» καθώς και οι κατ' αυτήν την εξουσιοδότηση σχετικές κανονιστικές αποφάσεις.

Σχετικώς έχει κρίνει και η με αριθμό 582/2011 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας περί υποχρεωτικής απόδοσης ΑΦΜ, ειδικότερα δε η υποχρέωση αυτή: «... δεν αντίκειται στα άρθρα 13 του Συντάγματος και 9 της ΕΣΔΑ, τούτο δε διότι αυτή αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση ενός δημοσίου σκοπού (την αποδοτική λειτουργία του νέου συστήματος μηχανοργάνωσης και την συνακόλουθη αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής) και εισάγει υποχρέωση γενικού και απρόσωπου χαρακτήρα, μη συναρτωμένη προς θρησκευτικές πεποιθήσεις, που δεν επιδέχεται ουδεμία εξαίρεση, αφού μάλιστα με την υποχρέωση αυτή δεν επιχειρείται διείσδυση της κρατικής εξουσίας στο ενδιάθετο φρόνημα των πολιτών».

3. Αριθμητικά Στοιχεία

α. Αριθμός Ιερών Ναών της Ανατολικής Ορθοδόξου Εκκλησίας του Χριστού

Με βάση τα διαθέσιμα στην υπηρεσία στοιχεία, επί του συνόλου των Ιερών Μητροπόλεων της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα, **οι υφιστάμενοι ενοριακοί και μοναστηριακοί Ιεροί Ναοί, μόνον, ανέρχονται σε εννέα χιλιάδες επτακόσιους ενενήντα δύο (9.792)**, μη συνυπολογιζόμενων των παρεκκλησίων, εξωκκλησίων, προσκυνηματικών, ιδιόκτητων και κοιμητηριακών ναών και των λοιπών χώρων θρησκευτικού ενδιαφέροντος.

Αναλυτική καταγραφή με τον αριθμό των Ενοριών και Ιερών Μονών (βάσει του οποίου προκύπτει και ο ανωτέρω υπολογιζόμενος συνολικός αριθμός Ιερών Ναών στην Επικράτεια), ανά Μητρόπολη, παρατίθεται στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος.

Κατά το έτος **2015** δημοσιεύθηκαν τέσσερα (4) Προεδρικά Διατάγματα (Π.Δ.) για την ίδρυση Ενοριών και πέντε (5) Π.Δ. για την ίδρυση Ιερών Μονών σε Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος. Επίσης, κατά το έτος **2015** υποβλήθηκαν τρεις (3) αιτήσεις για ίδρυση Ενοριών και μία (1) για ίδρυση Ιεράς Μονής, των οποίων τα Π.Δ. δημοσιεύθηκαν εντός του 2016.

β. Αριθμός χώρων λατρείας (Ναών και Ευκτηρίων Οίκων) λοιπών Θρησκευτικών Κοινοτήτων

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας¹⁷, οι υφιστάμενοι και νομίμως αδειοδοτημένοι ευκτήριοι οίκοι (ε.ο.) μη χριστιανικών θρησκευτικών κοινοτήτων ανέρχονται σήμερα στους είκοσι (20) και ανήκουν σε θρησκευτικές κοινότητες των **Βουδιστών (7 ε.ο.)**, των **Ινδουϊστών (3 ε.ο.)**, του **Ισλάμ (4 ε.ο.)**, και των **Μπαχάι (6 ε.ο.)**, ενώ οι υφιστάμενοι και νομίμως αδειοδοτημένοι ευκτήριοι οίκοι χριστιανικών κοινοτήτων - ομολογιών ανέρχονται **σε τριακόσιους (300) περίπου** και περιλαμβάνουν την **Αγγλικανική Εκκλησία**, την

¹⁷ Αρ. πρωτ. 67182/Θ1/20-4-2016 έγγραφο της Διεύθυνσης Θρησκευτικής Διοίκησης ΥΠΠΕΘ.

Αιθιοπική Ορθόδοξη Εκκλησία, την Αιγυπτιακή Κοπτορθόδοξη Εκκλησία, την Εκκλησία των Ορθοδόξων Αρμενίων, την Ευαγγελική Εκκλησία των εν Ελλάδι Γερμανόγλωσσων, την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία, την Χριστιανική Ασσυριακή Εκκλησία, την Αρμενική Ευαγγελική Εκκλησία, την Ελευθέρα Αποστολική Εκκλησία Πεντηκοστής, την Αποστολική Εκκλησία Πεντηκοστής, την Εκκλησία του Ιησού Χριστού των Αγίων των Τελευταίων Ημερών (Μορμόνοι), τους Αντβεντιστές, τους Χριστιανούς Μάρτυρες του Ιεχωβά και άλλες θρησκευτικές ομάδες με μικρότερο αριθμό πιστών.

Η Καθολική Εκκλησία στην Ελλάδα¹⁸, σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από το Ν.4301/2014, διαθέτει περισσότερους από 129 Ιερούς Ναούς και Ιερές Μονές.

Κατά το έτος 2015 υποβλήθηκαν δεκατέσσερις (14) αιτήσεις άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ευκτήριου οίκου ή ναού, από τις οποίες επτά (7) έγιναν αποδεκτές και επτά (7) δεν διεκπεραιώθηκαν εντός του 2015 λόγω κατάθεσης ελλιπών δικαιολογητικών.

Γ. Θεσμικό πλαίσιο Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΥΠΠΕΘ)

Το άρθρο 1 του Π.Δ. 114/2014 (ΦΕΚ Α' 181) περί του νέου Οργανισμού του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων θέτει, ρητά και για πρώτη φορά, ως μία από τις τρεις κύριες αποστολές του Υπουργείου την προστασία της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης και της θρησκευτικής λατρείας: «Αποστολή του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι: α) η προαγωγή της παιδείας με σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες, β) η ανάπτυξη και η προαγωγή της επιστήμης, της έρευνας, της τεχνολογίας και της δια βίου μάθησης, γ) η προστασία της ελευθερίας της θρησκευτικής συνείδησης και της θρησκευτικής λατρείας και η εποπτεία των λειτουργιών όλων των γνωστών θρησκειών».

Με το άρθρο 41 του Π.Δ. 114/2014 καθορίστηκε ο σκοπός της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων (ΓΓΘ) του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ως ακολούθως: «Σκοπός της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων είναι η εποπτεία του θρησκευτικού εκπαιδευτικού συστήματος και η σύνδεση θρησκείας και πολιτισμού με την ταυτόχρονη προαγωγή δράσεων κατά της μισαλλοδοξίας και υπέρ των διαθρησκευτικών σχέσεων».

Με το άρθρο 1 περ. 6 και 7 της αριθμ. 62309/Α1/21-4-2015 Υπουργικής Απόφασης (Υ.Α.) (ΦΕΚ Β' 776), η αρμοδιότητα υπογραφής αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ναών, ευκτήριων οίκων ή θρησκευτικών εντευκτηρίων καθώς και αδειών μεταστέγασης χώρων λατρείας, όπου απαιτούνται, έχει περιέλθει στον Γενικό Γραμματέα Θρησκευμάτων και ασκείται δια του Τμήματος Ετεροθρήσκων και Ετεροδόξων της Διεύθυνσης Θρησκευτικής Διοίκησης της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων. Σχετική είναι η υπ' αρ. πρωτ. 118939/Θ1/19-7-2016 (Α.Δ.Α.: 76774653ΠΣ-5Ω9) κοινή εγκύκλιος του ΥΠΠΕΘ με τα υπουργεία Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Υγείας, με θέμα «Επικαιροποίηση και συμπλήρωση της αρ. πρ. 69230/Α3/6-5-2014 (ΑΔΑ: Β1ΦΘ9-ΤΟΤ) εγκυκλίου περί χορήγησης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καθώς και άδειας μεταστέγασης σε χώρους λατρείας ετερόθρησκων και ετερόδοξων θρησκευτικών κοινοτήτων».

Η νέα οργάνωση της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων περιελάμβανε επίσης μια σημαντική καινοτομία, η οποία αναδεικνύει μια νέα πολιτική προτεραιότητα, καθώς με το άρθρο 43 του Π.Δ. 114/2014 συστάθηκε το Τμήμα Θρησκευτικών Ελευθεριών και Διαθρησκευτικών Σχέσεων (ΤΘΕΔΣ), εντασσόμενο στη Διεύθυνση Θρησκευτικής

¹⁸ Βλ. αναλυτικότερα στην ενότητα ΙΙ.Β.2. και στους Πίνακες 2 και 3 του Παραρτήματος

Εκπαίδευσης με τις ακόλουθες αρμοδιότητες: «...α) θέματα που αφορούν στις θρησκευτικές ελευθερίες ανεξαρτήτως θρησκείας και δόγματος, την εποπτεία και τον έλεγχο για τη νόμιμη άσκησή τους και την προστασία τους από προσβολές, την ανάπτυξη του διαλόγου μεταξύ του κράτους και των θρησκευτικών κοινοτήτων ή του διαθρησκευτικού διαλόγου, την υποστήριξη των διεθνών θρησκευτικών σχέσεων, καθώς και για τον χειρισμό κάθε άλλου συναφούς θέματος».

Δ. Σκοπός της Έκθεσης

Η παρούσα Έκθεση επιχειρεί, για πρώτη φορά, να συγκεντρώσει με τρόπο συγκροτημένο και σε συνεργασία με τις θρησκευτικές κοινότητες, περιστατικά προσβολής των θρησκευτικών χώρων, αποτυπώνοντας τη γενικότερη κατάσταση σε εθνικό επίπεδο, ώστε να χρησιμεύσει ως ένα αξιόπιστο εργαλείο για την εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς την πραγματική έκταση των εν λόγω φαινομένων. Παρ' ότι δεν αποτελεί αντικείμενο της Έκθεσης η ανάλυση των αιτιών, η αξιόπιστη και μεθοδική καταγραφή του προβλήματος είναι αναμφίβολα βασική και αναγκαία προϋπόθεση για την περαιτέρω αναζήτηση αυτών.

Μέτρο της επιτυχίας του συνολικού εγχειρήματος θα αποτελέσει ο βαθμός στον οποίο τα σχετικά δεδομένα θα ληφθούν περαιτέρω υπόψη για τη διαμόρφωση πολιτικών ευαισθητοποίησης και αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης των προσβολών σε βάρος χώρων θρησκευτικής σημασίας.

Ε. Βασική μεθοδολογία

Με την αρ. πρωτ. 1149/22-6-2015 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Θρησκευμάτων ανατέθηκε στο Τμήμα Θρησκευτικών Ελευθεριών και Διαθρησκευτικών Σχέσεων (ΤΘΕΔΣ) η ευθύνη για την δημιουργία και καθιέρωση ενός δικτύου συνεργασίας για την καταγραφή περιστατικών βεβήλωσης/βανδαλισμών σε βάρος χώρων θρησκευτικής σημασίας, αποτελούμενου αφενός από εκπροσώπους των ίδιων των θρησκευτικών κοινοτήτων, και αφετέρου από τις κρατικές εκείνες υπηρεσίες που, κατά κανόνα, εμπλέκονται αμεσότερα στην αντιμετώπιση τέτοιων συμβάντων, δηλαδή την Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.) και τις αρμόδιες Εισαγγελίες.

Αξίζει να σημειωθεί η ταχύτητα ανταπόκρισης αλλά και η αξιοπιστία των δεδομένων που παρείχαν το Τμήμα Κοινωνικών Ζητημάτων και Αντιμετώπισης Ρατσισμού της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας της ΕΛ.ΑΣ., καθώς και οι κατά τόπους αρμόδιες Αστυνομικές Διευθύνσεις, όπως π.χ. οι Διευθύνσεις Αστυνομίας Ηρακλείου, Ιωαννίνων και Ορεστιάδας. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει όχι μόνο την ευαισθησία της Ελληνικής Αστυνομίας σε θέματα σεβασμού των χώρων θρησκευτικής σημασίας αλλά και την απόλυτη προσήλωσή της στην προστασία και εγγύηση της θρησκευτικής ελευθερίας, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Συντάγματος.

Κατά την σύνταξη της πρώτης Έκθεσης, δεν κατέστη δυνατή η συμμετοχή όλων των θρησκευτικών κοινοτήτων στο δίκτυο συνεργασίας, δεδομένου του καινοτόμου χαρακτήρα της όλης πρωτοβουλίας, γεγονός που αποτελεί μια από τις αδυναμίες η οποία αναμένεται ότι θα θεραπευθεί με την απόκτηση της σχετικής εμπειρίας από την Υπηρεσία, αλλά και από την συνακόλουθη δημοσιότητα που θα λάβει η Έκθεση, προσελκύοντας έτσι το ενδιαφέρον αλλά και κερδίζοντας την εμπιστοσύνη των θρησκευτικών κοινοτήτων.

ΣΤ. Συμμετοχή, συνεισφορές και συνεργασίες στο δίκτυο

Αρκετές από τις θρησκευτικές κοινότητες καλωσόρισαν την συγκεκριμένη πρωτοβουλία και ανταποκρίθηκαν ενεργά ορίζοντας εκπροσώπους¹⁹ επικοινωνίας και συνεισφέροντας με την παροχή σχετικών στοιχείων και δεδομένων. Από άλλες κοινότητες ωστόσο δεν υπήρξε ανταπόκριση, γεγονός απολύτως σεβαστό και σε κάποιο βαθμό αναμενόμενο λόγω του καινοτόμου χαρακτήρα του εγχειρήματος. Σε αρκετές περιπτώσεις, η έλλειψη ανταπόκρισης συνδεόταν με την έλλειψη σχετικών περιστατικών εις βάρος χώρων των συγκεκριμένων κοινοτήτων.

Ζ. Θρησκευτικοί χώροι

Γενικά, ως θρησκευτικοί χώροι ανά την Επικράτεια ελήφθησαν υπόψη οι κατ' εξοχήν χώροι λατρείας (Εκκλησίες, Συναγωγές, Τεμένη, Ευκτήριοι Οίκοι, κλπ.), τόσο οι νομίμως υφιστάμενοι όσο και οι άτυποι (δηλαδή οι λειτουργούντες άνευ σχετικής αδείας από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων), σχολεία με θρησκευτικό χαρακτήρα (Εκκλησιαστικά Σχολεία, Μουσουλμανικά Ιεροσπουδαστήρια Θράκης και Ισραηλιτικά Σχολεία), τα νεκροταφεία με θρησκευτικό χαρακτήρα (ενοριακά κοιμητήρια, μουσουλμανικά νεκροταφεία, εβραϊκά νεκροταφεία) και, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, τα μνημεία που έχουν θρησκευτικό χαρακτήρα ή συνδέονται με θρησκευτικές μειονότητες (π.χ. μνημεία του Ολοκαυτώματος των Ελλήνων Εβραίων κλπ). Τα περιστατικά τα οποία έχουν συλλεχθεί και καταγραφεί αφορούν **κάθε είδους αξιόποινα συμβάντα** που εκδηλώθηκαν κατά το έτος 2015 στους ανωτέρω χώρους.

Η. Περιστατικά παλαιότερων ετών

Μερικά από τα περιστατικά της τελευταίας πενταετίας εις βάρος χώρων διαφόρων θρησκευτικών κοινοτήτων (για τα οποία ουδέποτε υπήρξε κάποιου είδους συστηματική καταγραφή), υπήρξαν, ενδεικτικώς, τα εξής:

2010: εμπρησμός της συναγωγής Ετζ Χαγίμ στην Κρήτη, εμπρησμός σε άτυπο χώρο λατρείας μουσουλμάνων με 40 πιστούς στην Αθήνα, βεβήλωση και εμπρησμός ορθόδοξου χριστιανικού ναού Αγίου Γεωργίου στην Αθήνα.

2011: βανδαλισμός μνημείου Ολοκαυτώματος στη Θεσσαλονίκη, βανδαλισμός τεμένους στο χωριό Ίσαλο Κομοτηνής, βανδαλισμός σε μουσουλμανικό νεκροταφείο στην Κομοτηνή, βεβήλωση ιστορικού τεμένους Χαλίλ Μπέη στην Καβάλα, βεβήλωση συναγωγής στο Βόλο, εμπρησμός συναγωγής στην Κέρκυρα, βεβήλωση ορθόδοξου ναού Αγίας Άννης στο Αίγιο.

2012: εμπρησμοί άτυπων χώρων λατρείας μουσουλμάνων στην Αθήνα και χώρων λατρείας Μαρτύρων του Ιεχωβά σε Θεσσαλονίκη, Ηγουμενίτσα, Σέρρες, βανδαλισμός τύμβου Μπεκτασήδων με αναγραφή συνθημάτων στην Ξάνθη, βανδαλισμός πύλης εβραϊκού νεκροταφείου στα Ιωάννινα, βανδαλισμός τοίχου εβραϊκού νεκροταφείου στη Δράμα, βανδαλισμός μνημείου Ολοκαυτώματος στη Ρόδο, καταστροφή σταυρών και μνημάτων στο κοιμητήριο Γλυφάδας.

2013: πολλαπλά και επαναλαμβανόμενα περιστατικά βεβηλώσεων ορθόδοξων χριστιανικών ναών κυρίως της νήσου Κρήτης. Δεν αναφέρθηκαν περιστατικά σε βάρος λατρευτικών χώρων άλλων θρησκευμάτων.

2014: βεβήλωση τεμένους στην Αλεξανδρούπολη, βανδαλισμός εβραϊκού νεκροταφείου στη Θεσσαλονίκη, βανδαλισμός μνημείου Ολοκαυτώματος στην Αθήνα δύο φορές εντός

---

¹⁹ βλ. Πίνακα 5 του Παραρτήματος.

του ιδίου έτους (27 Ιουνίου και 30 Οκτωβρίου), πυροβολισμοί και φθορές σε χώρους λατρείας Σιχ στο Μαραθώνα Αττικής, βανδαλισμός μνημείου Ολοκαυτώματος στην Κρήτη, βεβήλωση ορθόδοξου ναού Αγίου Ανδρέα στην νήσο Κίμωλο, βεβήλωση και εμπρησμός ορθοδόξων ναών Αγίου Σπυρίδωνος και Αγίας Παρασκευής στην περιοχή Καραβάδο Αρκαλοχωρίου Κρήτης.

Θ. Πηγές

Τα δεδομένα της παρούσας Έκθεσης προήλθαν από τις ακόλουθες πηγές:

α. Ειδησεογραφία και αρθρογραφία από την αποδελτίωση ημερήσιου τύπου του Γραφείου Τύπου του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και, συμπληρωματικώς, ειδησεογραφία ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης,

β. Δελτία Τύπου και Ανακοινώσεις της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.),

γ. Υπηρεσιακή αλληλογραφία με:

- το Τμήμα Κοινωνικών Ζητημάτων και Αντιμετώπισης Ρατσισμού της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας της ΕΛ.ΑΣ.,
- τις κατά τόπους αρμόδιες αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές επί συγκεκριμένων συμβάντων,
- τις θρησκευτικές κοινότητες που διαθέτουν νόμιμους χώρους λατρείας και χώρους θρησκευτικής σημασίας εν γένει, με βάση τα στοιχεία που τηρούνται στην Υπηρεσία,
- τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών, αναφορικά με περιστατικά καταγεγραμμένα σε Διεθνείς εκθέσεις/αναφορές/επισκοπήσεις επί θεμάτων θρησκευτικών ελευθεριών²⁰.

---

²⁰ Δ/νσεις: **A7** Βορείου Αμερικής, **Δ3** ΟΑΣΕ & ΣτΕ, **Δ4** Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Μειονοτήτων, Προσφύγων και Μεταναστών, **E2** Θρησκευτικών και Εκκλησιαστικών Υποθέσεων.

II. ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΕΤΟΥΣ 2015

A. Συγκεντρωτικά Στοιχεία

Για το έτος **2015** περιήλθαν σε γνώση της υπηρεσίας (βλ. ανωτέρω ενότητα I.Θ. Πηγές) **εκατόν σαράντα επτά (147) περιστατικά** σε βάρος διαφόρων χώρων θρησκευτικού ενδιαφέροντος, κατανεμόμενα ανά θρήσκευμα ως εξής:

- **εκατόν τριάντα οκτώ (138)** αφορούν στο Χριστιανισμό και συγκεκριμένα εκατόν τριάντα επτά (137) στην Ορθόδοξη Εκκλησία και ένα (1) στην Καθολική,
- **τέσσερα (4)** στον Ιουδαϊσμό,
- **πέντε (5)** στο Μουσουλμανισμό

Συγκεντρωτική ταξινόμησή τους ανά θρήσκευμα, σε απόλυτους αριθμούς (Α) και σε ποσοστό (Β), δίνεται στα κάτωθι γραφήματα:

- 1. Σε απόλυτους αριθμούς με φθίνουσα σειρά:

2. Σε ποσοστιαία αναλογία:

Στη συνέχεια παρατίθεται το σύνολο των καταγεγραμμένων στην υπηρεσία περιστατικών σε χρονολογική σειρά, με συνοπτική αναφορά στις λεπτομέρειές τους (τόπος, ημερομηνία, περιγραφή συμβάντος, δράστες, αστυνομικές και δικονομικές ενέργειες, τυχόν λοιπές παρατηρήσεις), ομαδοποιημένα ανά θρήσκευμα.

B. Χριστιανισμός

1. Ορθόδοξη Εκκλησία

Η Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελλάδα δεν είναι μια ενιαία διοικητική ενότητα αλλά αποτελείται από επιμέρους εκκλησιαστικά καθεστώτα, με κοινό σημείο αναφοράς τη σχέση αυτών προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Έτσι με τον όρο «Ορθόδοξη Εκκλησία στην Ελλάδα» νοείται: α) η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος, η οποία αποτελείται από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και ογδόντα μία (81) Ιερές Μητροπόλεις, β) η ημιαυτόνομη Εκκλησία της Κρήτης με κανονική εξάρτηση και υπαγωγή στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, η οποία αποτελείται από την Ιερά Αρχιεπισκοπή Κρήτης και οκτώ (8) Ιερές Μητροπόλεις, γ) οι Εκκλησιαστικές Επαρχίες της Δωδεκανήσου (5 Ιερές Μητροπόλεις²¹ και η Πατριαρχική Εξαρχία Πάτμου²²) με κανονική, πνευματική και διοικητική εξάρτηση από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και δ) το Άγιο Όρος, το οποίο αποτελεί συνταγματικά αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού Κράτους, υπαγόμενο πνευματικά στο Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Τόσο οι Ιερές Μητροπόλεις όσο και οι Ενορίες (βασικές υποδιαιρέσεις εκκλησιαστικής οργάνωσης) αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ)²³.

Ο ορισμός του τι είναι και ποια είναι η «Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος» δίνεται στο **άρθρο 3 του Συντάγματος**: *«1. Επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας, που γνωρίζει κεφαλή της τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό, υπάρχει αναπόσπαστα ενωμένη δογματικά με τη Μεγάλη Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης και με κάθε άλλη ομόδοξη Εκκλησία του Χριστού τηρεί απαρασάλευτα, όπως εκείνες, τους ιερούς αποστολικούς και συνοδικούς κανόνες και τις ιερές παραδόσεις. Είναι αυτοκέφαλη, διοικείται από την Ιερά Σύνοδο των εν ενεργεία Αρχιερέων και από τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο που προέρχεται από αυτή και συγκροτείται όπως ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας, με τήρηση των διατάξεων του Πατριαρχικού Τόμου της κθ' (29) Ιουνίου 1850 και της Συνοδικής Πράξης της 4ης Σεπτεμβρίου 1928. 2. Το εκκλησιαστικό καθεστώς που υπάρχει σε ορισμένες περιοχές του Κράτους δεν αντίκειται στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου. 3. Το κείμενο της Αγίας Γραφής τηρείται αναλλοίωτο. Η επίσημη μετάφρασή του σε άλλο γλωσσικό τύπο απαγορεύεται χωρίς την έγκριση της Αυτοκέφαλής Εκκλησίας της Ελλάδας και της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας στην Κωνσταντινούπολη».*

Αν και έχει πολλές φορές διευκρινιστεί τόσο στον δημόσιο λόγο όσο και στις επιστημονικές εργασίες εγκρίτων Συνταγματολόγων, θα πρέπει να υπομνήσουμε ότι η αναγνώριση της Ανατολικής Ορθόδοξης του Χριστού Εκκλησίας ως «επικρατούσας» θρησκείας έχει αποκλειστικά διαπιστωτικό χαρακτήρα ο οποίος οφείλεται στο γεγονός ότι η μεγάλη πλειοψηφία των Ελλήνων (σε ποσοστό άνω του 90%) συνδέεται με την Ορθόδοξη Εκκλησία.

Σύμφωνα με τον Ευάγγελο Βενιζέλο: *«... ο όρος "επικρατούσα θρησκεία" έχει ένα περιεχόμενο αφενός μεν ιστορικό και πολιτισμικό, το οποίο δεν είναι νομικά κρίσιμο, αφετέρου δε ένα περιεχόμενο πραγματολογικό, που είναι νομικά κρίσιμο εφόσον περιγράφει την ορθόδοξη εκκλησία ως το πολυπληθέστερο συλλογικό υποκείμενο άσκησης*

---

²¹ α) Ι. Μ. Ρόδου, β) Ι. Μ. Κώου και Νισύρου, γ) Ι. Μ. Λέρου, Καλύμνου και Αστυπαλαίας, δ) Ι. Μ. Καρπάθου και Κάσου, ε) Ι. Μ. Σύμης.

²² Με το Ν. 1155/1981 η Πάτμος έχει ανακηρυχθεί Ιερή Νήσος με σκοπό, μεταξύ άλλων, «... την διασφάλισιν και έξαρσιν του ιδιάζοντος θρησκευτικού χαρακτήρος της Νήσου, την προστασίαν των ιερών της χώρων μετά των εν αυτοίς κειμηλίων και θησαυρών και την κατάλληλον προβολήν και αξιολόγησιν αυτών» (άρθ. 1 παρ. 2 εδ. α').

²³ Άρθρα 1 παρ. 4, 11 παρ. 3 και 36 παρ. 1 Ν. 590/1977 (ΦΕΚ Α' 146)

της θρησκευτικής ελευθερίας υπό όλες τις εκδοχές και σε σχέση πάντοτε με όλο τον άλλο κατάλογο των συνταγματικών δικαιωμάτων...»²⁴.

Η νομική κατάσταση και θέση της Εκκλησίας της Ελλάδος καθορίζεται με τον **N.590/1977** «Περί του Καταστατικού Χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος» (ΦΕΚ Α' 146), όπως έχει τροποποιηθεί με τους νόμους **2740/1999, 2817/2000, 3432/2006, 4178/2013, 4235/2014, 4301/2014, 4386/2016** και τις υπ' αριθ. 4432/2823/8-10-10 (ΦΕΚ Α' 244), από 23-6-2010 (ΦΕΚ Α' 156), υπ' αριθ. 4562/2593/16-11-2010 (ΦΕΚ Α' 200), 4736/2758/7-10-2011 (ΦΕΚ Α' 234), από 8-3-2012 (ΦΕΚ Α' 69) και από 8-5-2012 (ΦΕΚ Α' 120) Αποφάσεις της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Για την ημιαυτόνομη Εκκλησία της Κρήτης ισχύει ο **N.4149/1961** «Περί καταστατικού Νόμου της εν Κρήτη Ορθοδόξου Εκκλησίας και άλλων τινών διατάξεων», όπως έχει τροποποιηθεί με τον **A.N. 137/1967**, τα **N.Δ. 464/1970 και 77/1974** και τους νόμους **1894/1990, 2413/1996, 4301/2014 και 4310/2014**.

Οι έξι Εκκλησιαστικές Επαρχίες της Δωδεκανήσου υπάγονται άμεσα στην κανονική, πνευματική και διοικητική δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Με τα **άρθρα 21 και 22 του N.4301/2014** θεσπίσθηκαν ειδικές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση διαφόρων οργανωτικών και διοικητικών ζητημάτων, κατ' αντιστοιχία με σχετικές πρόσφατες τροποποιήσεις του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Τέλος, ως προς το Άγιο Όρος ισχύει το αυτοδιοίκητο όπως κατοχυρώνεται στο **άρθρο 105 του Συντάγματος**: «1. Η χερσόνησος του Άθω, από τη Μεγάλη Βίγλα και πέρα, η οποία αποτελεί την περιοχή του Αγίου Όρους, είναι, σύμφωνα με το αρχαίο προνομιακό καθεστώς του, αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού Κράτους, του οποίου η κυριαρχία πάνω σ' αυτό παραμένει άθικτη. Από πνευματική άποψη το Άγιο Όρος διατελεί υπό την άμεση δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Όλοι όσοι μονάζουν σ' αυτό αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια μόλις προσληφθούν ως δόκιμοι ή μοναχοί, χωρίς άλλη διατύπωση. 2. Το Άγιο Όρος διοικείται, σύμφωνα με το καθεστώς του, από τις είκοσι Ιερές Μονές του, μεταξύ των οποίων είναι κατανεμημένη ολόκληρη η χερσόνησος του Άθω, το έδαφος της οποίας είναι αναπαλλοτρίωτο. Η διοίκησή του ασκείται από αντιπροσώπους των Ιερών Μονών, οι οποίοι αποτελούν την Ιερή Κοινότητα. Δεν επιτρέπεται καμία απολύτως μεταβολή στο διοικητικό σύστημα ή στον αριθμό των Μονών του Αγίου Όρους, ούτε στην ιεραρχική τάξη και τη θέση τους προς τα υποτελή τους εξαρτήματα. Απαγορεύεται να εγκαταβιώνουν στο Άγιο Όρος ετερόδοξοι ή σχισματικοί. 3. Ο λεπτομερής καθορισμός των αγιορειτικών καθεστώτων και του τρόπου της λειτουργίας τους γίνεται από τον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους, τον οποίο, με σύμπραξη του αντιπροσώπου του Κράτους, συντάσσουν και ψηφίζουν οι είκοσι Ιερές Μονές και τον επικυρώνουν το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Βουλή των Ελλήνων. 4. Η ακριβής τήρηση των αγιορειτικών καθεστώτων τελεί ως προς το πνευματικό μέρος υπό την ανώτατη εποπτεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και ως προς το διοικητικό μέρος υπό την εποπτεία του Κράτους, στο οποίο ανήκει αποκλειστικά και η διαφύλαξη της δημόσιας τάξης και ασφάλειας. 5. Οι πιο πάνω εξουσίες του Κράτους ασκούνται από διοικητή, του οποίου τα δικαιώματα και καθήκοντα καθορίζονται με νόμο. Με νόμο επίσης καθορίζονται η δικαστική εξουσία που ασκούν οι μοναστηριακές αρχές και η Ιερή Κοινότητα, καθώς και τα τελωνειακά και φορολογικά πλεονεκτήματα του Αγίου Όρους».

Ειδικότερα, για το Άγιο Όρος έχει εφαρμογή το **N.Δ. 10/16-9-26**: «Περί κυρώσεως του Καταστατικού Χάρτου του Αγίου Όρους» (ΦΕΚ Α' 309), όπως ισχύει.

---

²⁴ Βλ. Ευ. Βενιζέλου, "Οι Σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας ως σχέσεις συνταγματικά ρυθμισμένες", σελ. 146, εκδόσεις Παρατηρητής, εκδ. γ', Θεσσαλονίκη 2000.

Οι υφιστάμενες σήμερα ανά Ελλάδα Ιερές Μητροπόλεις (μαζί με την Εξαρχία της Πάτμου) ανέρχονται συνολικά σε ενενήντα επτά (97) και αναφέρονται αναλυτικά στον Πίνακα 1 του Παραρτήματος.

Γενικότερα, στους χώρους θρησκευτικού ενδιαφέροντος της Ορθόδοξης Εκκλησίας συγκαταλέγονται Ιερές Μονές, οι κάθε είδους Ιεροί Ναοί²⁵, μνημεία θρησκευτικού χαρακτήρα (όπως π.χ., ο Ιερός Βράχος του Αρείου Πάγου, απ' όπου ο Απόστολος Παύλος κήρυξε στους Αθηναίους), καθώς και τα ενοριακά κοιμητήρια.

Τα περιστατικά που παρουσιάζονται κατωτέρω είναι όσα συλλέχθηκαν στην υπηρεσία από τις διαθέσιμες πηγές ενημέρωσης (βλ. ανωτέρω ενότητα Ι.Θ. Πηγές) και ασφαλώς δεν εξαντλούν το σύνολο των συμβάντων που σημειώθηκαν σε βάρος της Ορθόδοξης Εκκλησίας κατά το έτος 2015. **Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνον οι «κλοπές-διαρρήξεις Ιερών Ναών», σύμφωνα με τα ετήσια στατιστικά δεδομένα της Ελληνικής Αστυνομίας για το έτος 2015, ανέρχονται σε 364 τετελεσμένα εγκλήματα και 65 απόπειρες²⁶.**

Πέραν του γεγονότος ότι κατ' αρχάς δεν κατέστη εφικτή η έγκαιρη συγκέντρωση στοιχείων από το σύνολο των φορέων της Ορθόδοξης Εκκλησίας στους οποίους απευθύνθηκε η υπηρεσία, οι διαθέσιμες συνεισφορές εστιάζουν, όπως είναι εύλογο, σε σοβαρά περιστατικά βεβηλώσεων, βανδαλισμών και ιεροσυλιών. Τουναντίον, στα περιστατικά αφαίρεσης **μόνον χρηματικών ποσών** (κλοπές παγκαριών/φιλοπτώχων ταμείων) **χωρίς διάπραξη «ιεροσυλίας»²⁷**, οι αναφορές στη σχετική αλληλογραφία είναι κατά κανόνα γενικές, χωρίς διεξοδική καταγραφή των συμβάντων. Για το λόγο τούτο, τα περιστατικά αυτού του είδους, καίτοι ευάριθμα, δεν συγκαταλέγονται μεταξύ των κατωτέρω, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων που περιήλθαν σε γνώση της υπηρεσίας, κυρίως μέσω του Τύπου, και έτσι και κατεγράφησαν εξατομικευμένα.

Για το έτος **2015**, έχουν καταγραφεί **εκατόν τριάντα επτά (137)** περιστατικά, ως ακολούθως:

---

²⁵ Οι Ιεροί Ναοί της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος σύμφωνα με το άρθρο 1 του 8/79 Κανονισμού της Ι.Σ. «Περί Ιερών Ναών και Ενοριών» διακρίνονται σε: α) Ενοριακούς, στους οποίους υπάγονται τα Παρεκκλήσια και Εξωκκλήσια τούτων, β) Προσκυνηματικούς ή επικουρούσαντες κοινωφελείς σκοπούς και Ιδρύματα της Εκκλησίας, γ) Ιδιόκτητους και δ) Ναούς Κοιμητηρίων.

²⁶ Βλ.: http://www.astynomia.gr/images/stories/2015/statistics15/2015_epikrateia.pdf

²⁷ Για τη διάκριση μεταξύ απλής κλοπής και ιεροσυλίας στους εκκλησιαστικούς κανόνες βλ. ενδεικτικώς: Αγαπίου Ιερομονάχου και Νικοδήμου Μοναχού, «Πηδάλιον», υποσημ. 1 επί των σχολίων στον 72ο Αποστολικό Κανόνα: «Σημείωσαι, ότι αγκαλά και ο τόπος διακρίνη τον κλέπτην, από τον ιερόσυλον, [...] ήτοι, **αν ο τόπος, από τον οποίον κλεφθή το πράγμα είναι ιερός Ναός, λέγεται Ιεροσυλία** αν δε ήναι τόπος κοινός, λέγεται κλεψία απλώς. **Κυρίως όμως την ιεροσυλίαν χαρακτηρίζει το κλοπιμαίον πράγμα. Διότι, ο μιν κλέψας πράγμα ιερόν, ως ιερόσυλος κατακρίνεται, ο δε ιδιωτικὴν αγίαν εικόνα τυχόν, ή άλλο τι, ως κλέπτης μόνον παιδεύεται** [...] **Ὅθεν και το να κλέψει τινάς από ιερόν άσπρα [σ.σ.: χρήματα] κοινά και ιδιωτικά, δεν είναι ιεροσυλία αλλά κλεψία απλώς**», σελ. 98, εκδ. Παπαδημητρίου, Αθήνα, 2003.

A/A	1.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο Ραφήνας, Δήμος Ραφήνας – Πικερμίου
Χρόνος	15/16 Ιανουαρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Άγνωστοι δράστες εισήλθαν στο χώρο του κοιμητηρίου και αφαίρεσαν εβδομήντα (70) περίπου καντήλια και προκάλεσαν φθορές μικρής έκτασης σε διάφορα μνήματα
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	2.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο, Βέροια Ημαθίας
Ημερομηνία	10-12 Φεβρουαρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Άγνωστοι δράστες εισήλθαν στο χώρο του κοιμητηρίου και προκάλεσαν φθορές σε υφιστάμενο μνήμα (θραύση μαρμάρινης πλάκας) και προέβησαν σε εκταφή πτώματος
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	3.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο, Αυλώνας Αττικής
Ημερομηνία	11 Μαρτίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Άγνωστοι δράστες εισήλθαν στο χώρο του κοιμητηρίου και προκάλεσαν φθορές σε υφιστάμενο μνήμα (θραύση μαρμάρινης πλάκας)
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	4.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Αγίων Αναργύρων, Αθήνα
Ημερομηνία	14/15 Μαρτίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Οι δράστες παραβίασαν την εξωτερική μεταλλική θύρα του παρεκκλησίου και αφού εισήλθαν εντός προξένησαν εκτεταμένες φθορές σε όλους σχεδόν τους χώρους του ναού, κατέστρεψαν εικόνες αγίων, αφαίρεσαν το παγκάρι και πλήθος αφιερωμάτων πιστών
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	5.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Εισοδίων της Θεοτόκου, Πλατεία Καπνικαρέας, Αθήνα,
Ημερομηνία	17 Μαρτίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Οι δράστες ανέγραψαν συνθήματα στην τοιχοποιία του ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	6.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Θεσσαλονίκη
Ημερομηνία	18/19 Μαρτίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Οι δράστες προέβησαν σε ρίψη μπογιάς στο εσωτερικό του Ιερού Ναού καθώς και σε εξωτερικό χώρο αυτού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	7.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Μεταμόρφωσης του Σωτήρος, Πειραιάς Αττικής
Ημερομηνία	24/25 Μαρτίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Οι δράστες ανέγραψαν υβριστικά συνθήματα και σύμβολα έμπροσθεν της κεντρικής θύρας και σε λοιπούς εξωτερικούς χώρους
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	8.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο Μεγάλης Παναγιάς Χαλκιδικής
Ημερομηνία	6 Απριλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στην εξωτερική περίφραξη του κοιμητηρίου
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Πολυγύρου

A/A	9.
Τοποθεσία	Ιερός Κοιμητηριακός Ναός Αγίου Βασιλείου, Μεγάλης Παναγιάς Χαλκιδικής
Ημερομηνία	6 Απριλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στην εξωτερική περίφραξη του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Πολυγύρου

A/A	10.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Τριών Ιεραρχών, Πετράλωνα Αττικής
Ημερομηνία	24/25 Απριλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή χρηματικού ποσού φιλόπτωχου ταμείου
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>

A/A	11.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Αγίας Τριάδας, Νοσοκομείο Νάουσας
Ημερομηνία	27 Απριλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Τελετή «μαύρης μαγείας»
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Προανάκριση από Τμήμα Ασφάλειας Νάουσας

A/A	12.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Άνω Λαψίστης Ιωαννίνων
Ημερομηνία	27/28 Απριλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή λατρευτικών αντικειμένων (ασημένια αντικείμενα μεταξύ των οποίων Άγιο Δισκοπότηρο, λαβίδα, λόγχη, αστερίσκος και δύο μπρούτζινες κούπες Ποτηρίων)
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης

A/A	13.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Προφήτη Ηλία του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου, Κρυονέρι Λακκώματος Χαλκιδικής

Ημερομηνία	3 Μαΐου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων σε χώρο πλησίον του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας σε αρμόδια Εισαγγελία Πρωτοδικών

A/A	14.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο, Πήλιο
Ημερομηνία	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i> (ημ. δημοσιεύματος 5-5-2015)
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή καμπάνας
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>

A/A	15.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου Αετοχώρι Αλεξανδρούπολης
Ημερομηνία	8 Μαΐου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στην τοιχοποιία του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	2 ημεδαποί
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη των δραστών και παραπομπή τους στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αλεξανδρούπολης

A/A	16.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός, Σέρρες
Ημερομηνία	8 Μαΐου 2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή μεταλλικών ιερών σκευών
Δράστης/ες	1

Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη επ' αυτοφώρω, παραπομπή σε Εισαγγελέα Πρωτοδικών Σερρών για ληστεία, διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπής και αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος
-----------------------------------	--

A/A	17.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Μερόπη Ιωαννίνων
Ημερομηνία	6/7 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή εικόνων και παγκαριού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Προανάκριση από Α/Τ Δελβινακίου

A/A	18.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Παλαιόπυργος Ιωαννίνων
Ημερομηνία	6/7 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη ιερού ναού και κλοπή εικόνας και παγκαριού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Προανάκριση από Α/Τ Δελβινακίου

A/A	19.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Παναγίτσας, Παλαιό Φάληρο Αττικής
Ημερομηνία	11 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Πρόκληση φθορών στο εσωτερικό του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών

A/A	20.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο, Ναύπλιο
Ημερομηνία	17 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Πρόκληση φθορών σε υφιστάμενο ταφικό μνημείο και απόπειρα σύλησης
Δράστης/ες	2 υπήκοοι Βουλγαρίας
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη των δραστών και παραπομπή τους στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Ναυπλίου

A/A	21.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίας Ειρήνης, Σπήλια Ηρακλείου Κρήτης
Ημερομηνία	20/21 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή σαράντα (40) ασημένιων αναθημάτων από εικόνα του ναού
Δράστης/ες	2 ημεδαποί
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη των δραστών και παραπομπή σε Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Ηρακλείου

A/A	22.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης, Γρύλλου Κρεστένων νοτίου Ηλείας
Ημερομηνία	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i> (ημ. δημοσιεύματος 23-6-2015)
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή χάλκινων αντικειμένων, μικροφωνικής εγκατάστασης και καμπάνας
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>

A/A	23.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου, Λάρισα

Ημερομηνία	11 Ιουλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή παγκαριού και αναθημάτων
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης

A/A	24.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο, Χρυσοχεριά Αγρινίου
Ημερομηνία	12 Ιουλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αφαίρεση χαλκού και καταστροφή μνήματος
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης

A/A	25.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός, Έδεσσα
Ημερομηνία	25 Ιουλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή χρηματικού ποσού από παγκάρι
Δράστης/ες	1 ανήλικος υπήκοος Αλβανίας
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη και παραπομπή σε Εισαγγελέα Πλημ/κών Έδεσσας με κατηγορία για απόπειρα κλοπής, οι δε γονείς του για παραμέληση εποπτείας ανηλίκου

A/A	26.
Τοποθεσία	Ιερό Εξωκκλήσιο Αγίου Γεωργίου, Πράσσα νήσου Κιμώλου
Ημερομηνία	22 Ιουλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Πρόκληση φθορών στο εσωτερικό του Ιερού Ναού, αφαίρεση χρηματικού ποσού από το εσωτερικό του παγκαριού

Δράστης/ες	2 ανήλικοι (16ετείς) υπήκοοι Γαλλίας
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη των δραστών και σχηματισμός ποινικής δικογραφίας σε βάρος τους. Παραπομπή στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Σύρου κατηγορούμενοι για διακεκριμένες φθορές και κλοπή κατά συναυτουργία, καθώς και σύλληψη γονέων και παραπομπή τους για παραμέληση εποπτείας ανηλίκων
Παρατηρήσεις	Βλ. και περιστατικό Α/Α 27. Κατά τη διερεύνηση προέκυψε ότι ο ένας εκ των δύο δραστών κατά το χρονικό διάστημα από 7 Ιουλίου έως 20 Αυγούστου 2014, από κοινού με ομοεθνείς του, προξένησαν εκτεταμένες φθορές σε τρεις (3) ιερούς ναούς σε Κίμωλο και Πολύαιγο, με αναγραφή-σχηματισμό συμβόλων, καταστροφή εικόνων και ιερών σκευών, αφαιρώντας σε μια περίπτωση χρηματικό ποσό από παγκάρι.

A/A	27.
Τοποθεσία	Ιερό Εξωκκλήσιο Κοιμήσεως Θεοτόκου, Νήσος Πολύαιγος
Ημερομηνία	23 Ιουλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Πρόκληση εκτεταμένων φθορών μεγάλης αξίας (περ. 30.000 ευρώ) στο εσωτερικό του Ιερού Ναού, καύση λατρευτικών αντικειμένων και εικόνων, αφαίρεση χρηματικού ποσού από το εσωτερικό του παγκαριού και αναγραφή συμβόλων
Δράστης/ες	2 ανήλικοι (16ετείς) υπήκοοι Γαλλίας
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη των δραστών και σχηματισμός ποινικής δικογραφίας σε βάρος τους. Παραπομπή στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Σύρου κατηγορούμενοι για διακεκριμένες φθορές και κλοπή κατά συναυτουργία, καθώς και σύλληψη γονέων και παραπομπή τους για παραμέληση εποπτείας ανηλίκων
Παρατηρήσεις	Βλ. και περιστατικό Α/Α 26. Κατά τη διερεύνηση προέκυψε ότι ο ένας εκ των δύο δραστών κατά το χρονικό διάστημα από 7 Ιουλίου έως 20 Αυγούστου 2014, από κοινού με ομοεθνείς του, προξένησαν εκτεταμένες φθορές σε τρεις (3) ιερούς ναούς σε Κίμωλο και Πολύαιγο, με αναγραφή-σχηματισμό συμβόλων, καταστροφή εικόνων και ιερών σκευών, αφαιρώντας σε μια περίπτωση χρηματικό ποσό από παγκάρι.

A/A	28.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Παντελεήμονα Ηρακλείου Κρήτης
Ημερομηνία	27 Ιουλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στο εσωτερικό του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Ηρακλείου

A/A	29.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο, Μακρακώμη Φθιώτιδας
Ημερομηνία	28-29 Ιουλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Πρόκληση φθορών σε υφιστάμενο ταφικό μνημείο
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Λαμίας

A/A	30.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Τιμίου Προδρόμου, Μελισσόβραχα Σάμου
Ημερομηνία	19 Αυγούστου 2015
Σύντομη περιγραφή	Πρόκληση φθορών στο εσωτερικό του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Σάμου

A/A	31.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός, Σέρρες
Ημερομηνία	11 Σεπτεμβρίου 2015

Σύντομη περιγραφή	Κλοπή 2 μπρούτζινων κηροπηγίων Αγ. Τράπεζας, 1 μπρούτζινου δοχείου και τριών μικρών εικόνων
Δράστης/ες	2 ημεδαποί
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη δραστών και παραπομπή σε Εισαγγελέα Πρωτοδικών Σερρών με δικογραφία κακουργηματικού χαρακτήρα, διενέργεια προανάκρισης.

A/A	32.
Τοποθεσία	Ιερά Μονή Παναγιάς Κρεμαστής, Λάνθι Ηλείας
Ημερομηνία	23 Σεπτεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή αναθημάτων (αξίας άνω των 30.000 Ευρώ) και χρημάτων παγκαριού
Δράστης/ες	1 ημεδαπός και 1 υπήκοος Αλβανίας
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Οι δράστες συνελήφθησαν επ'αυτοφώρω και καταδικάστηκαν σε ποινές 10 ετών και 8 ετών αντίστοιχα. Απαγγελία κατηγοριών σε συνολικά 14 άτομα.

A/A	33.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Χαλάστρα Θεσσαλονίκης
Ημερομηνία	25 Σεπτεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Θραύση εξωτερικής θύρας του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης

A/A	34.
Τοποθεσία	Ιδιωτικός ιερός ναός Μιχαήλ Αρχαγγέλου, Άνω Χερσονήσος Ηρακλείου Κρήτης
Ημερομηνία	30 Οκτωβρίου – 3 Νοεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων και συμβόλων στην εξωτερική τοιχοποιία και τον εσωτερικό χώρο του Ιερού Ναού

Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	35.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο Αγίου Λαζάρου, Μεσολόγγι
Ημερομηνία	9 Νοεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή διαφόρων μπρούντζινων αντικειμένων τα οποία κοσμούσαν τα μνήματα (καντήλια, ανθοδοχεία, σταυροί, κλπ.)
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία

A/A	36.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Αγίας Αικατερίνης του Ιερού Ναού Αγίου Αθανασίου, Θεσσαλονίκη
Ημερομηνία	12 Νοεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στο εσωτερικό του Ιερού Παρεκκλησίου και πρόκληση φθορών σε λατρευτικές εικόνες
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	37.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής, Αθήνα
Ημερομηνία	14 Νοεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων εξωτερικά του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι

Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών
-----------------------------------	---

A/A	38.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίας Ευφημίας, Ν. Χαλκηδόνα Αττικής
Ημερομηνία	29/30 Νοεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Θραύση υαλοπίνακα της κεντρικής εισόδου του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	39.
Τοποθεσία	Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Παναγίας, Ρέθυμνο Κρήτης
Ημερομηνία	10/11 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων και συμβόλων στην εξωτερική τοιχοποιία του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	40.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου, Κακολάκκου Ιωαννίνων
Ημερομηνία	13/14 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και διακεκριμένη κλοπή εικόνων τέμπλου, προσκυνηταρίου, επιστυλίου τέμπλου
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης

A/A	41.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο Ιερού Ναού Αγίου Ανδρέα, Βούλα Αττικής
Ημερομηνία	14/15 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Πρόκληση φθορών σε ταφικά μνημεία
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	42.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου, Μαρούσι Αττικής
Ημερομηνία	16 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στην εξωτερική τοιχοποιία του ιερού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	43.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου, Πτελέα Έβρου
Ημερομηνία	16 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή υβριστικών συνθημάτων στους εξωτερικούς χώρους του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης - σχηματισμός ποινικής δικογραφίας Εισαγγελίας Πρωτοδικών Ορεστιάδας για: α) απρόκλητη έργω εξύβριση κατά συρροή, β) διακεκριμένης φθοράς πράγματος κατά συρροή

A/A	44.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου, Ορμένιο Έβρου

Ημερομηνία	16 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή υβριστικών συνθημάτων στους εξωτερικούς χώρους του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης - σχηματισμός ποινικής δικογραφίας Εισαγγελίας Πρωτοδικών Ορεστιάδας για: α) απρόκλητη έργω εξύβριση κατά συρροή, β) διακεκριμένης φθοράς πράγματος κατά συρροή

A/A	45.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου, Δίκαια Έβρου
Ημερομηνία	16 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή υβριστικών συνθημάτων στους εξωτερικούς χώρους του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης - σχηματισμός ποινικής δικογραφίας Εισαγγελίας Πρωτοδικών Ορεστιάδας για: α) απρόκλητη έργω εξύβριση κατά συρροή, β) διακεκριμένης φθοράς πράγματος κατά συρροή

A/A	46.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Αγίου Φανουρίου, Δίκαια Έβρου
Ημερομηνία	16 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή υβριστικών συνθημάτων στους εξωτερικούς χώρους του Ιερού Παρεκκλησίου
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης - σχηματισμός ποινικής δικογραφίας Εισαγγελίας Πρωτοδικών Ορεστιάδας για: α) απρόκλητη έργω εξύβριση κατά συρροή, β) διακεκριμένης φθοράς πράγματος κατά συρροή

A/A	47.
Τοποθεσία	Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Κομοτηνή
Ημερομηνία	20 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στην εξωτερική τοιχοποιία του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	48.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός της του Θεού Σοφίας, Κομοτηνή
Ημερομηνία	20 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στην εξωτερική τοιχοποιία του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	49.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο του Ιερού Ναού της του Θεού Σοφίας, Κομοτηνή
Ημερομηνία	20 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Πρόκληση φθορών στον εσωτερικό χώρο του παρεκκλησίου
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	50-53. (τέσσερα περιστατικά)
Τοποθεσία	Τέσσερα (4) ιερά εξωκκλήσια του Νομού Χανίων Κρήτης

Ημερομηνία	από 05.04.2015 έως 07.12.2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή χρηματικού ποσού (2.040€) και εκκλησιαστικών αντικειμένων (μουσειακά εκθέματα και παραδοσιακά αντικείμενα) απροσδιόριστης χρηματικής αξίας.
Δράστης/ες	Ένας υπήκοος Αλβανίας, ένας ημεδαπός (εκ Χανίων), και ένας αναζητούμενος αλλοδαπός
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη δύο εκ των δραστών και παραπομπή στον Εισαγγελέα Πλημ/κών Χανίων για διακεκριμένες περιπτώσεις κλοπών

A/A	54.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Παμμεγίστων Ταξιαρχών, Πεδίο Άρεως (Ι. Αρχιεπισκοπή Αθηνών)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή καμπάνας
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	55.
Τοποθεσία	Ιερό Παρεκκλήσιο Αγ. Γεωργίου Λυκαβηττού (Ι. Αρχιεπισκοπή Αθηνών)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Παραβίαση κυτίου Φιλοπτώχου
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	56.
Τοποθεσία	Ιερό Εξωκκλήσιο Αγίων Αναργύρων, ενορία Τιμίου Προδρόμου Νέας Μαδέτου (Ι. Μητρόπολη Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Βεβήλωση του Θυσιαστηρίου από σατανιστική ομάδα
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	57.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Γεννήσεως Προδρόμου, ενορία Κρύας Λυκοτριχίου (Ι. Μητρόπολη Ιωαννίνων)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη - κλοπή Αγίου Ποτηρίου, δισκαρίου, λαβίδας λόγχης και δύο κηροπηγίων
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	58.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Κρυσταλοπηγής (Ι. Μητρόπολη Καστορίας)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Καταστροφή Αγίας Τράπεζας, αφαίρεση λειτουργικών ειδών

Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	59.
Τοποθεσία	Ιερά Μονή Αγίου Ζαχαρίου Γράμμου (Ι. Μητρόπολη Καστορίας)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Καταστροφή Αγίας Τράπεζας, αφαίρεση όλων των κινητών αντικειμένων του καθολικού της Ιεράς Μονής
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	60.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου, Γιαννοχωρίου (Ι. Μητρόπολη Καστορίας)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αφαίρεση ιερών εικόνων από το τέμπλο και τα προσκυνητάρια
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	61.
-----	-----

Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Ποιμενικού (Ι. Μητρόπολη Καστορίας)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Ολικού καταστροφή εσωτερικού του Ιερού Ναού
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	62-85. (24 περιπτώσεις)
Τοποθεσία	Ιεροί Ναοί (Ι. Μητρόπολη Καστορίας)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	24 περιπτώσεις διαρρήξεων και ιεροσυλίας η οποία συνίσταται στα εξής: κλοπή ιερών εικόνων, ιερών σκευών, λειτουργικών ειδών, καταστροφή τέμπλων, σκευοφυλακίων, αφαίρεση τιμαλφών και κυτίων συλλογής προσφορών.
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	86.
Τοποθεσία	Ιερός Κοιμητηριακός Ναός Υπεραγίας Θεοτόκου Οδηγήτριας (Ι. Μητρόπολη Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή 12 ασημένιων κανδηλίων, ενός ιερού ευαγγελίου, ενός σετ ιερών σκευών, τριών φορητών εικόνων.
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία

Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	87.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίων Αποστόλων Καμάρας (Ι. Μητρόπολη Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή ενός ασημένιου θυμιατού
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	88.
Τοποθεσία	Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Σπυρίδωνος (Ι. Μητρόπολη Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή αντιεκκλησιαστικού συνθήματος, την παραμονή της επισκέψεως του Μακαρ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	89.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Υπεραγίας Θεοτόκου Φανερωμένης Στερεωτών (Ι. Μητρόπολη Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων)

Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή αντιεκκλησιαστικού συνθήματος
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	90.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου Προδρόμου (Ι. Μητρόπολη Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή αντιεκκλησιαστικού συνθήματος
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	91.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Αντωνίου (Ι. Μητρόπολη Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή αντιεκκλησιαστικού συνθήματος
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	92-101. (10 περιστατικά διαρρήξεων και κλοπών)
Τοποθεσία	Ιεροί Ναοί σε Κηφισιά, Μεταμόρφωση, Καπανδρίτι, Ωρωπό και Μαραθώνα (Ι. Μητρόπολη Κηφισίας, Αμαρουσίου και Ωρωπού)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	102.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Αργοστολίου (Ι. Μητρόπολη Κεφαλληνίας)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη ναού, καταστροφή προσκυνηταριών, καταστροφή λειψανοθηκών, διασκόρπιση λειψάνων, κλοπή πέντε ταμάτων
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	103.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Γεννήσεως της Θεοτόκου Πέντε Βρύσεων (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή αφιερωμάτων

Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	104.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου Περιβολακίου (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή αφιερωμάτων
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	105.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Βασιλείου (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή αφιερωμάτων από εικόνα Παναγίας Πορταΐτισσας
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	106.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Μονολόφου (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή ιερών σκευών
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	107.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου Βασιλουδίου (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή ιερών σκευών
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	108.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου Ευαγγελισμού (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή ιερών σκευών
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>

Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	109.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίας Άννης Λαγκαδά (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή καμπανών και μανουαλίων
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	110.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίας Άννης Λαγκαδά (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Κάψιμο λειτουργικών βιβλίων
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	111.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Πορφυρίου Ηρακλείου (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)

Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Διάρρηξη και κλοπή ηλεκτρολογικού υλικού
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	112.
Τοποθεσία	Κοιμητήριο Λαγκαδά (Ι. Μητρόπολη Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Σπάσιμο σταυρών και μνημάτων
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	113-124. (12 περιπτώσεις διαρρήξεων - κλοπών)
Τοποθεσία	Ιεροί Ναοί (Ι. Μητρόπολη Μάνης)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	12 διαρρήξεις - κλοπές
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	125-133. (εννέα περιστατικά)
Τοποθεσία	Ιερά Μητρόπολη Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου: α) Ι. Ναός Αγ. Νικολάου Τερψιθέας, β) Ι. Εξωκκλήσιο Κοκκινοχωρίου (Ενορία Αγίου Γεωργίου), γ) Ι. Εξωκκλήσιο Αγ. Σωτήρος Περίστας (ενορία Αγίου Αθανασίου), δ) Ι. Ναός Αγ. Νικολάου Γρηγορίου, ε) Ι. Ναός Αγίας Τριάδος Ελατοβρύσης, στ) Ι. Ναός Προφήτου Ηλιού Πλατάνου (ενορία αγίου Νικολάου), ζ) Ι. Παρεκκλήσιο Αγίου Γεωργίου Αράχωβας, η) Ι. Παρεκκλήσιο Προφήτου Ηλιού (ενορίας Αγίου Νικολάου), θ) Ι. Εξωκκλήσιο Αγίου Νικολάου (ενορία Κοιμήσεως της Θεοτόκου)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Κλοπή καμπανών
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	134.
Τοποθεσία	Επισκοπείο Ι. Μητροπόλεως Μαρωνείας και Κομοτηνής
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων
Δράστης/ες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	<i>Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος</i>

A/A	135.
Τοποθεσία	Ιερός Μητροπολιτικός Ναός (Ι. Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής)

Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αποξήλωση φανών, και αναγραφή συνθημάτων
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	136.
Τοποθεσία	Ανδριάντας Αρχιεπισκόπου Χρυσάνθου (Ι. Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων στο πρόσωπο και στη βάση του αγάλματος
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

A/A	137.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Κομοτηνής (Ι. Μητρόπολη Μαρωνείας και Κομοτηνής)
Ημερομηνία	2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων και καθαίρεση ελληνικής σημαίας, καθαίρεση βυζαντινής σημαίας
Δράστης/ες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο Ι. Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος

Επιπλέον, σύμφωνα με το Α.Π. 3625/9-9-2016 έγγραφο της Ιεράς Συνόδου Εκκλησίας της Ελλάδος έχουν αναφερθεί (χωρίς συγκεκριμένη απαρίθμηση και καταγραφή):

- στην Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας: διαρρήξεις και κλοπές σε Ιερούς Ναούς οι οποίες εξιχνιάσθηκαν από την ΕΛ.ΑΣ.,
- στην Ιερά Μητρόπολη Γουμένισσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου: πρόκληση ζημιών σε Ιερά Παρεκκλήσια στην περιοχή της Ειδομένης και καθ' οδόν προς αυτήν,
- στην Ιερά Μητρόπολη Μαντινείας και Κυνουρίας: αναγραφή αντιχριστιανικών και αντιορθόδοξων συνθημάτων σε Ιερούς Ναούς,
- στην Ιερά Μητρόπολη Περιστερίου: αναγραφή υβριστικών και αντιεξουσιαστικών συνθημάτων σε αύλειους χώρους και τοίχους Ιερών Ναών.

Επίσης:

- σύμφωνα με το Αρ. Πρωτ. 116/4-8-2016 έγγραφο της Ιεράς Μητροπόλεως Καρπάθου και Κάσου σημειώθηκαν μερικά περιστατικά κλοπών και καταστροφής παγκαρίων σε Ιερά Εξωκκλήσια που καταγγέλθηκαν στο Αστυνομικό Τμήμα Καρπάθου το οποίο συνέλαβε τους δράστες και επιβλήθηκαν οι προβλεπόμενες ποινές,
- σύμφωνα με το Αρ. Πρωτ. 27Λ/10-3-2016 έγγραφο της Ιεράς Μητροπόλεως Λέρου, Καλύμνου και Αστυπάλαιας κατά τακτά χρονικά διαστήματα σημειώνονται παραβατικές πράξεις στα παγκάρια Ιερών Ναών και Ιερών Μονών.

2. Καθολική Εκκλησία στην Ελλάδα

Με το Γ' Πρωτόκολλο των «Προστατιδών Δυνάμεων» του Λονδίνου (3/2/1830) η Γαλλία παραιτήθηκε του δικαιώματος «προστασίας» των Καθολικών Χριστιανών που διατηρούσε έναντι του Σουλτάνου και ανέθεσε τη σχετική ευθύνη στον «μέλλοντα Ηγεμόνα της Ελλάδας». Το Πρωτόκολλο προέβλεπε ότι το νέο κράτος όφειλε να εγγυηθεί την θρησκευτική ελευθερία των Καθολικών Χριστιανών και να αναγνωρίσει τις ιδιοκτησίες της Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα: «...να εκτελείται ελευθέρως και δημοσίως εις την νέαν πολιτείαν η λατρεία της δυτικής θρησκείας· αι κτήσεις της να ήναι ησφαλισμέναι· να διατηρηθώσιν ανέπαφα τα καθήκοντα, δίκαια και προνόμια των αρχιερέων, τα οποία ούτοι απελάμβανον επί της προστασίας των βασιλέων της Γαλλίας...».

Η Ελληνική Γερουσία στο απαντητικό της **Υπόμνημα της 10/4/1830** αποδεχόταν τις σχετικές αναφορές του Γ' Πρωτοκόλλου, διότι ήταν σύμφωνες με τους ήδη υπάρχοντες νόμους του νέου Κράτους, αλλά έθετε ως προϋπόθεση να αποδεχθούν οι «Προστάτιδες Δυνάμεις» ότι «... του Ανατολικού Δόγματος η θρησκεία θέλει είσθαι η επικρατούσα της ανεξαρτήτου Ελλάδος». Οι ελληνικές θέσεις έγιναν πλήρως αποδεκτές όπως προκύπτει από την ερμηνευτική διάταξη του **άρθρου 2 του 33^{ου} Πρωτοκόλλου της Συνδιασκέψεως του Λονδίνου (1/7/1830)**: «Τα υπό του Πρωτοκόλλου της 3 Φεβρουαρίου 1830 χορηγούμενα εις τους Καθολικούς προνόμια ουδεμίαν δύνανται να επιβάλωσιν εις την Ελληνικήν Κυβέρνησιν υποχρέωσιν ενδεχομένην να στραφή προς βλάβην της επικρατούσης Εκκλησίας».

Στα Επτάνησα, σύμφωνα με το «**Σύνταγμα του Ηνωμένου Κράτους των Ιονίων Νήσων**» (1817), η Ορθόδοξη Ελληνική Εκκλησία αναγνωριζόταν ως «επικρατούσα» αλλά παρεχόταν «εξαιρετική προστασία» στην Καθολική Εκκλησία.

Το **άρθρο 4 του νόμου Ν' του 1864** «Περί ισχύος της μεταξύ Ελλάδος, Γαλλίας, Μεγάλης Βρετανίας και Ρωσίας Συνθήκης περί ενώσεως των Ιονίων Νήσων μετά του Βασιλείου της Ελλάδος», (ΦΕΚ Α' 25) όρισε τα εξής σχετικά με τη θέση της Καθολικής Εκκλησίας στα Επτάνησα: «*Η μετά του Βασιλείου της Ελλάδος ένωσις της Ηνωμένης Πολιτείας των Ιονίων Νήσων ουδαμώς ακυρώσει τας υπό της υπαρχούσης νομοθεσίας των Νήσων καθιερωμένας αρχάς της ελευθερίας της λατρείας και της ανεξιθρησκείας· επομένως, τα καθιερωθέντα θρησκευτικά δικαιώματα και προνόμια υπό του Α' και του Ε' κεφαλαίου του Συνταγματικού Χάρτου της Ηνωμένης Πολιτείας των Ιονίων Νήσων, και ιδίως η αναγνώρισις της Ορθοδόξου Ελληνικής Εκκλησίας, ως Εκκλησίας επικρατούσης εν ταις Νήσοις, η απόλυτος ελευθερία της λατρείας η χορηγούμενη εις την Εκκλησίαν του Κράτους της Προστάτιδος Δυνάμεως και η πλήρης ανεξιθρησκεία η προς τας άλλας χριστιανικάς κοινότητας υποσχεθείσα, διατηρηθήσονται, και μετά την ένωσιν, εν όλη αυτών τη ισχύι. Η ειδική προστασία, η εγγυηθείσα προς την Καθολικήν Ρωμαϊκήν εκκλησίαν, ως και τα πλεονεκτήματα ων αύτη ήδη απολαύει, διατηρηθήσονται επίσης· και οι εις το δόγμα τούτο ανήκοντες υπήκοοι θ' απολαύωσιν εν ταις Ιονίοις Νήσοις της αυτής θρησκευτικής ελευθερίας της αναγνωρισθείσης, ως προς αυτούς, εν Ελλάδι, διά του Πρωτοκόλλου της 22 Ιανουαρίου (3 Φεβρουαρίου) 1830. Η αρχή της απολύτου αστυκής και πολιτικής ισότητος μεταξύ των υπηκόων των διαφόρων δογμάτων, καθιερωμένη εν Ελλάδι υπό του αυτού Πρωτοκόλλου, θέλει επίσης ισχύει εν ταις Ιονίοις Νήσοις.*».

Μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα το 1946 ανέκυψε το ζήτημα της νομικής προσωπικότητας της Καθολικής Εκκλησίας και των καθιδρυμάτων της στην Ελλάδα το οποίο λύθηκε με το **άρθρο 13 του νόμου 4301/2014**. Σύμφωνα με αυτό, η Καθολική Εκκλησία στην Ελλάδα αναγνωρίστηκε ως Εκκλησιαστικό Νομικό Πρόσωπο (ΕΝΠ) Ιδιωτικού Δικαίου, ενώ οι θρησκευτικές κοινότητες (Επισκοπές, Ενορίες, Μονές) που είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένες μαζί της αναγνωρίζονται ως Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού

Δικαίου, και ανέρχονται σε διακόσια είκοσι επτά (227) συνολικά. Από αυτά²⁸ ογδόντα δύο (82) είναι Ενορίες και σαράντα επτά (47) Ιερές Μονές.

Για το έτος **2015** έχει αναφερθεί **ένα (1)** περιστατικό βεβήλωσης εις βάρος του Ιερού Ναού Αγίας Τριάδος, ο οποίος εξυπηρετεί τις ανάγκες των Ελληνορρυθμων Καθολικών, της Ουκρανικής Κοινότητας και της Κοινότητας των Ιρακινών Χαλδαίων (βλ. και Πίνακα 6 του Παραρτήματος).

A/A	1.
Τοποθεσία	Ιερός Ναός Αγίας Τριάδας της Ελληνικής Καθολικής Εξαρχίας, Αθήνα
Ημερομηνία	16/17 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή της φράσης "Ο Αλλάχ είναι μεγάλος και προφήτης του ο Μωάμεθ" στην αραβική γλώσσα στο εσωτερικό του ναού ²⁹
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών

---

²⁸ Βλ. Αναλυτική καταγραφή στους Πίνακες 2 και 3 του Παραρτήματος

²⁹ Βλ. σχετικό φωτογραφικό υλικό στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος

3. Άλλες Χριστιανικές Θρησκευτικές Κοινότητες

Με το **άρθρο 13, παρ. 5, του Ν. 4301/2014** αναγνωρίστηκαν τα ακόλουθα Εκκλησιαστικά ή Θρησκευτικά Νομικά Πρόσωπα (Ε.Ν.Π./Θ.Ν.Π.) Ιδιωτικού Δικαίου:

1. Η Αγγλικανική Εκκλησία, ως θρησκευτικό νομικό πρόσωπο, που εδρεύει στην Αθήνα.
2. Η Αιθιοπική Ορθόδοξη Εκκλησία, ως θρησκευτικό νομικό πρόσωπο, που εδρεύει στην Αθήνα.
3. Η Κοπτορθόδοξη Εκκλησία, ως εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο, που εδρεύει στις Αχαρνές Αττικής με δύο (2) θρησκευτικά νομικά πρόσωπα.
4. Η Εκκλησία των Ορθοδόξων Αρμενίων, ως εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο, που εδρεύει στην Αθήνα, με εννέα (9) θρησκευτικά νομικά πρόσωπα.
5. Η Ευαγγελική Εκκλησία των Γερμανόγλωσσων, ως θρησκευτικό νομικό πρόσωπο, που εδρεύει στην Αθήνα.
6. Η Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία, ως εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο το οποίο εδρεύει στην Αθήνα, με οκτώ (8) θρησκευτικά νομικά πρόσωπα.
7. Η Ορθόδοξη Εκκλησία των Ασσυρίων, ως θρησκευτικό νομικό πρόσωπο που εδρεύει στο Αιγάλεω Αττικής.
8. Η Αρμενική Ευαγγελική Εκκλησία της Ελλάδος, ως θρησκευτικό νομικό πρόσωπο, που εδρεύει στον Πειραιά.

Πέραν των ανωτέρω χριστιανικών κοινοτήτων στις οποίες αναγνωρίζεται *ex lege* νομική προσωπικότητα, το έτος 2015 έλαβαν καθεστώς θρησκευτικού νομικού προσώπου (Θ.Ν.Π.), με την έκδοση σχετικής δικαστικής απόφασης, κατά την εκούσια δικαιοδοσία βάσει του **άρθρου 3 του Ν.4301/2014**, οι κάτωθι:

1. Ι. Μητρόπολις Αττικής & Βοιωτίας της Εκκλησίας Γνησίων Ορθοδόξων Χριστιανών Ελλάδος, Θ.Ν.Π. (Αρ. Απόφ. 165/2015 Μονομ. Πρωτοδικείου Θήβας)
2. Ι. Μητρόπολις Πειραιώς & Σαλαμίνας της Εκκλησίας Γνησίων Ορθοδόξων Χριστιανών Ελλάδος, Θ.Ν.Π. (Αρ. Απόφ. 2457/2015 Μονομ. Πρωτοδικείου Πειραιά)
3. Ελευθέρα Αποστολική Εκκλησία Πεντηκοστής Κηφισίας, Θ.Ν.Π. (Αρ. Απόφ. 2749/2015 Μονομ. Πρωτοδικείου Αθηνών)
4. Ελευθέρα Αποστολική Εκκλησία Πεντηκοστής Αθηνών, Θ.Ν.Π. (Αρ. Απόφ. 2842/2015 Μονομ. Πρωτοδικείου Αθηνών).

Τέλος, υφίστανται και λειτουργούν θρησκευτικοί χώροι (ευκτήριοι οίκοι) διαφόρων άλλων χριστιανικών κοινοτήτων οι οποίες είτε λειτουργούν ακόμα με την προ του Ν.4301/2014 διαθέσιμη νομική προσωπικότητα της αστικής εταιρίας ή του σωματείου είτε και άνευ νομικής προσωπικότητας καθόσον αυτή δεν απαιτείται για τη χορήγηση άδειας ευκτηρίου οίκου.

Για το έτος **2015** δεν αναφέρθηκαν περιστατικά σε βάρος χώρων θρησκευτικού ενδιαφέροντος καμίας από τις ανωτέρω χριστιανικές κοινότητες.

Γ. Ιουδαϊσμός

Πριν τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο λειτουργούσαν εβραϊκές Κοινότητες σε εικοσιοκτώ (28) πόλεις ανά την Ελλάδα, (Διδυμότειχο, Νέα Ορεστιάδα - Σουφλί, Αλεξανδρούπολη, Κομοτηνή, Ξάνθη, Καβάλα, Δράμα, Σέρρες, Θεσσαλονίκη, Βέροια, Καστοριά, Φλώρινα, Τρίκαλα, Λάρισα, Βόλο, Χαλκίδα, Αθήνα, Πάτρα, Αγρίνιο, Ιωάννινα, Πρέβεζα, Άρτα, Κέρκυρα, Ζάκυνθο, Χανιά, Ρόδο και Κω), με συνολικό αριθμό πληθυσμού 77.377³⁰, ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση εβραϊκού πληθυσμού ήταν στη Θεσσαλονίκη. Μετά το Ολοκαύτωμα και την μαζική δολοφονία των Ελλήνων Εβραίων στα στρατόπεδα θανάτου (κυρίως στο Άουσβιτς) αλλά και την μετανάστευση αρκετών επιζώντων στο Ισραήλ, ο αριθμός των Ελλήνων πολιτών ιουδαϊκού θρησκευματος έχει μειωθεί σημαντικά ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωσή τους είναι στην Αθήνα.

Σήμερα στην Ελλάδα υφίστανται οκτώ (8) εν ενεργεία Ισραηλιτικές Κοινότητες (Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Λάρισας, Βόλου, Ιωαννίνων, Τρικάλων, Χαλκίδας, Κέρκυρας,), ενώ οι Κοινότητες Ρόδου, Βέροιας, Καβάλας και Καρδίτσας τελούν, από το 1970³¹, σε καθεστώς αδρανείας, υπό διαχειριστική Επιτροπή ορισμένη από τον Υπουργό Παιδείας, καθότι αριθμούν λιγότερες από είκοσι (20) οικογένειες, σύμφωνα με τον Α.Ν. 367/1945 (ΦΕΚ Α' 143), όπως τροποποιήθηκε με το Ν.Δ. 301/1969 (ΦΕΚ Α' 195).

Στις εν ενεργεία σήμερα Κοινότητες λειτουργούν συνολικά έντεκα (11) Συναγωγές για τις λατρευτικές ανάγκες των μελών τους και συγκεκριμένα: στην Αθήνα δύο (2) Συναγωγές, στην Θεσσαλονίκη τρεις (3)³², στην Λάρισα μία (1), στο Βόλο μία (1), στα Ιωάννινα μία (1), στα Τρίκαλα μία (1), στην Χαλκίδα μία (1) και στην Κέρκυρα μία (1). Στις εν αδρανεία Κοινότητες λειτουργούν τρεις (3) Συναγωγές και συγκεκριμένα: μία (1) στην Ρόδο, μία (1) στην Καβάλα και μία (1) στην Βέροια. Στην Κρήτη, η μόνη σωζόμενη Συναγωγή είναι η Συναγωγή Ετζ Χαγίμ στα Χανιά.

Με το **Ν.2456/1920** (ΦΕΚ Α' 173) επί πρωθυπουργίας Ελευθερίου Βενιζέλου ορίστηκε ότι οι ισραηλιτικές κοινότητες είναι «νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου»³³.

Επί δικτατορίας Μεταξά ψηφίστηκε ο **αναγκαστικός νόμος 2544/1940** (ΦΕΚ Α' 287) ο οποίος διατήρησε τις Ισραηλιτικές Κοινότητες ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με ορισμένες αλλαγές ως προς τον διορισμό των διοικήσεών τους.

Με το **Ν.2/1944** (ΦΕΚ Α' 6 και αναδημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α' 14) η Ελληνική Πολιτεία – πρώτη σε ολόκληρη την Ευρώπη – αποφάσισε να επιστρέψει στους νομίμους κατόχους της την περιουσία των Εβραίων που είχαν δημεύσει οι Ναζί. Η μεγαλειώδης αυτή πράξη δικαιοσύνης αναδεικνύει τόσο την βαθιά δημοκρατική ταυτότητα της κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας όσο και την αποφασιστικότητα της Ελλάδας να εγγυηθεί την ύπαρξη και την επιβίωση των Ελλήνων Εβραίων που επέζησαν από το Ολοκαύτωμα.

Με τον **Α.Ν. 367/1945** (ΦΕΚ Α' 143) η Ελληνική Πολιτεία ανασυγκρότησε τις Ισραηλιτικές Κοινότητες για να διασφαλίσει την ύπαρξή τους καθώς οι απώλειές τους από τους Ναζί καθιστούσαν προβληματική τη λειτουργία του νόμου 2456/1920.

³⁰ http://www.kis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=362&Itemid=74

³¹ Βλ. Μωυσή Κωνσταντίνη, «Οι Ισραηλιτικές Κοινότητες της Ελλάδος μετά το Ολοκαύτωμα», σελ 32, (http://www.kis.gr/files/CONSTANTINIS_TELIKO_gia_site.pdf)

³² <http://www.jct.gr/>

³³ Για το νομικό καθεστώς των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων και των Ισραηλιτικών Σχολείων βλ. Δελτίο Τύπου του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων της 12/01/2015 με θέμα: «Ανακοίνωση του Γενικού Γραμματέα Θρησκευμάτων, Γ. Καλαντζή, για τη νομική προσωπικότητα των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων και του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος, τα ισραηλιτικά σχολεία και τη φορολογία τους» <http://www.minedu.gov.gr/2015-09-16-09-19-00/14087-12-01-15>

Με τον **Α.Ν. 846/1946** (ΦΕΚ Α' 17) η Ελληνική Πολιτεία –επίσης, πρώτη σε όλη την Ευρώπη– παραιτήθηκε από το κληρονομικό δικαίωμα του Κράτους επί περιουσιών των Ελλήνων Εβραίων για τις οποίες δεν υπήρχαν κληρονόμοι (στα στρατόπεδα εξόντωσης των Ναζί δολοφονήθηκαν ολόκληρες οικογένειες) και παραχώρησε όλες αυτές τις περιουσίες σε νομικό πρόσωπο το οποίο «θα έχη ως σκοπόν την περίθαλψιν και αποκατάστασιν των Ισραηλιτών της Ελλάδος».

Με το **Διάταγμα** «Περί ιδρύσεως Οργανισμού Περιθάλψεως και Αποκαταστάσεως Ισραηλιτών Ελλάδος (Ο.Π.Α.Ι.Ε.)» της **29/3/1949** (ΦΕΚ Α' 79) ιδρύθηκε το νομικό πρόσωπο που προέβλεπε ο αναγκαστικός νόμος 846/1946.

Με το **Ν.1657/1951** (ΦΕΚ Α' 20) το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο που είχε συσταθεί προσωρινά με τον αναγκαστικό νόμο 367/1945 «καθίσταται μόνιμον» και για την κάλυψη των δαπανών της λειτουργίας του αποκτά το δικαίωμα με απόφαση που λαμβάνουν τα 2/3 των μελών του να εισπράττει εισφορά από τα εισοδήματα των ισραηλιτικών κοινοτήτων. Η συγκεκριμένη εισφορά επί των εισοδημάτων των ισραηλιτικών κοινοτήτων αποτελεί επιπλέον επιβάρυνσή τους, όπως αποτελεί π.χ. και η επιβάρυνση των Ιερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος για την λειτουργία της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Με το **Ν.Δ. 301/1969** (ΦΕΚ Α' 195), δηλαδή επί δικτατορίας Γ. Παπαδόπουλου, το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο που είχε συσταθεί με τον Α.Ν. 367/1945 και λειτουργούσε έκτοτε ανελλιπώς, θεωρείται «νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου» από την ίδρυσή του, δηλαδή από το 1945.

Με το **Π.Δ. 182/1978** (ΦΕΚ Α' 40) «Περί Κανονισμού της Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών» που εκδόθηκε σε εκτέλεση του νόμου 2456/1920 για να κυρώσει τον εσωτερικό Κανονισμό της «Ισραηλιτικής Κοινότητας Αθηνών», καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι πόροι της κοινότητας αυτής. Σ' αυτούς συμπεριλαμβάνονται οι γνωστές εισφορές («πέτσια») που κατονομάζονται στο Ν.2456/1920 και σε μεταγενέστερους νόμους και σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστούν ή απαλλάσσουν τα μέλη των ισραηλιτικών κοινοτήτων από την υποχρεωτική καταβολή φόρων στο Ελληνικό Κράτος όπως ακριβώς προβλέπεται για όλους τους Έλληνες πολίτες.

Με το **Ν.4178/2013** προβλέφθηκαν ειδικές διαδικασίες για τη τακτοποίηση πολεοδομικών παραβάσεων των Ιερών Ναών της Ορθόδοξης Εκκλησίας, των Συναγωγών και των Τεμενών της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης.

Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ασκεί εποπτεία επί των φορέων αυτών δυνάμει του **Π.Δ. 353/1997** (ΦΕΚ Α' 239).

Χώρους θρησκευτικού ενδιαφέροντος των Ισραηλιτικών Κοινοτήτων στην Ελλάδα αποτελούν οι Συναγωγές στις οποίες έγινε αναφορά ανωτέρω, τα εβραϊκά νεκροταφεία (όχι μόνον όπου υπάρχουν σήμερα Ισραηλιτικές Κοινότητες αλλά και στις περιοχές όπου υπήρχαν προ του Ολοκαυτώματος), τα ισραηλιτικά σχολεία και τα μνημεία προς τιμήν των Ελλήνων Εβραίων που δολοφονήθηκαν στο Ολοκαύτωμα.

Άξιο προβληματισμού είναι το γεγονός ότι, ενώ ο πληθυσμός των Ελλήνων Εβραίων αποτελεί το 0,05% του συνολικού πληθυσμού, το 3% των περιστατικών του έτους 2015, σύμφωνα και με τα συγκεντρωτικά στοιχεία που αναφέρονται στην αρχή της παρούσας ενότητας (II.A.2. ποσοστιαία αναλογία), αφορά τα θρησκευτικά τους μνημεία και σύμβολα και συνδέεται άμεσα με τον **αντισημιτισμό**, δηλαδή με συγκεκριμένα κίνητρα και ιδεολογίες οι οποίες οδήγησαν στο Ολοκαύτωμα και την δολοφονία 6 εκατομμυρίων συνανθρώπων μας.

Για το έτος **2015**, έχουν καταγραφεί **τέσσερα (4)** περιστατικά, ως ακολούθως:

A/A	1.
Τοποθεσία	Αναμνηστική πλάκα για τα παιδιά του Ολοκαυτώματος, Πλατεία Πάφου, Αθήνα
Ημερομηνία	6 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Γκράφιτι με σβάστικες στην αναμνηστική πλάκα για τα παιδιά του Ολοκαυτώματος ³⁴
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>

A/A	2.
Τοποθεσία	Εβραϊκό Νεκροταφείο Καβάλας
Ημερομηνία	6/7 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Στον τοίχο που περιβάλλει το εβραϊκό νεκροταφείο Καβάλας γράφτηκε το σύνθημα « <i>Εβραίοι φονιάδες των λαών</i> » ³⁵
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	<i>Μη Διαθέσιμα Στοιχεία</i>
Παρατηρήσεις	Στο εβραϊκό νεκροταφείο είχε γίνει στις 6.6.2015, επιμνημόσυνη δέηση για τα θύματα του Ολοκαυτώματος, μία μέρα πριν τα εγκαίνια του Μνημείου Ολοκαυτώματος στις 7.6.2015. Στις 7.6.2015, το ίδιο σύνθημα, γράφτηκε στον τοίχο της τράπεζας Alpha Bank που βρίσκεται στο κέντρο της πόλης ³⁶

A/A	3.
-----	----

³⁴ Βλ. σχετικό φωτογραφικό υλικό στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος

³⁵ Βλ. σχετικό φωτογραφικό υλικό στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος

³⁶ Σύμφωνα με το αρ. πρωτ. 154/25-4-2016 (ΑΠ εισ. 72487/02/5-5-2016 ΚΠ ΥΠΠΕΘ) έγγραφο Κ.Ι.Σ.Ε.

Τοποθεσία	Μνημείο Ολοκαυτώματος, Καβάλα
Ημερομηνία	21 Ιουνίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Δύο εβδομάδες μετά τα εγκαίνια του Μνημείου Ολοκαυτώματος της πόλης, άγνωστοι βεβήλωσαν το Μνημείο ρίχνοντας μπογιά ³⁷
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματίστηκε δικογραφία με υποβλητική αναφορά της Δημάρχου Καβάλας, ασκήθηκε ποινική δίωξη κατ' αγνώστων για την αξιόποινη πράξη της παράβασης άρθρου 382 παρ. 4 και 382 παρ. 1 ΠΚ (διακεκριμένες περιπτώσεις φθοράς) και η σχετική δικογραφία ετέθη στο Αρχείο Αγνώστων Δραστών

A/A	4.
Τοποθεσία	Εβραϊκό Νεκροταφείο, Νίκαια Αττικής
Ημερομηνία	21 Οκτωβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συνθημάτων και συμβόλων εκατέρωθεν της κεντρικής εισόδου και στον τοίχο του Εβραϊκού Νεκροταφείου ³⁸
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Υποβολή σχηματισθείσας ποινικής δικογραφίας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά
Παρατηρήσεις:	Την ευθύνη για τον βανδαλισμό ανέλαβε, με ανάρτηση στην ιστοσελίδα της ³⁹ , η νεοναζιστική οργάνωση «C18» (Combat 18), «σήμα κατατεθέν» ίσως της πιο σκληροπυρηνικής νεοναζιστικής οργάνωσης που δρα αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη. Πρόκειται για την ομώνυμη οργάνωση που ξεκίνησε το 1992 από την Μεγάλη Βρετανία ως το ένοπλο σκέλος της, επίσης γνωστής για τα νεοναζιστικά ιδεώδη της, οργάνωσης «Blood and Honour». Με την πάροδο των ετών, ωστόσο, η C18 εμφανίστηκε και σε άλλες χώρες, με σημαντικότερες το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Πολωνία, τη Ρωσία, τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία, την Βραζιλία, την Ισλανδία, την Τσεχία, την Σερβία, την

³⁷ Βλ. σχετικό φωτογραφικό υλικό στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος

³⁸ Βλ. σχετικό φωτογραφικό υλικό στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος

³⁹ Βλ. σχετικό φωτογραφικό υλικό στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος

	Σουηδία, την Δανία, ενώ υπάρχουν αναφορές για ύπαρξη μικρού πυρήνα και στην Ελλάδα. Η ελληνική C18 συνδέεται με τους ΑΜΕ (Ανένταχτοι Μαιάνδριοι Εθνικιστές) οργάνωση δηλωμένων νεοναζιστών που έχει αναλάβει την ευθύνη για παλαιότερες επιθέσεις κατά εβραϊκών στόχων ⁴⁰ .
--	--

---

⁴⁰ Σύμφωνα με το αρ. πρωτ. 154/25-4-2016 (ΑΠ εισ. 72487/Θ2/5-5-2016 ΚΠ ΥΠΠΕΘ) έγγραφο Κ.Ι.Σ.Ε.

Δ. Μουσουλμανισμός

1. Μουσουλμανική Μειονότητα Θράκης

Τα **άρθρα 37 έως και 45** (Τμήμα Ε΄ «Προστασία των Μειονοτήτων») της **Συνθήκης της Λωζάννης** ορίζουν το νομικό πλαίσιο για την προστασία των πληθυσμών που δεν συμπεριελήφθησαν στην Σύμβαση για την Ανταλλαγή των Πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, δηλαδή των Ελλήνων Ορθοδόξων Χριστιανών στην Κωνσταντινούπολη και των Μουσουλμάνων στην Θράκη.

Η μειονότητα της Θράκης έχει θρησκευτικό χαρακτήρα και αποτελείται από Έλληνες πολίτες μουσουλμάνους στο θρήσκευμα. Διέπεται από το Σύνταγμα και τους νόμους της Ελληνικής Δημοκρατίας και, επιπλέον, από ένα ειδικό εσωτερικό και διεθνές νομικό καθεστώς, προσδιορισμένο από μια συγκεκριμένη μακρά ιστορικοπολιτική και ιστοριογεωγραφική εξέλιξη η οποία έχει στον πυρήνα της τον πλήρη σεβασμό στην θρησκευτική και πολιτισμική ιδιοπροσωπεία των Μουσουλμάνων Ελλήνων πολιτών της Θράκης.

Από πλευράς διοίκησης λειτουργούν σήμερα τρεις Μουφτείες (Διδυμοτείχου, Ξάνθης και Κομοτηνής). Οι Μουφτείες αποτελούν αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες επιπέδου γενικής διεύθυνσης υπαγόμενες απ' ευθείας στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (**Β.Δ. της 9-12-1952, άρθρο 7 Ν.1920/1991** ΦΕΚ Α΄ 11, **άρθρο 40 Ν.3536/2007** ΦΕΚ Α΄ 42 και **άρθρο 68 Ν.4235/2014** ΦΕΚ Α΄ 32). Σε αυτές προϊστάται ο Μουφτής, ο οποίος είναι ανώτατος δημόσιος λειτουργός, κατέχει θέση Γενικού Διευθυντή και αμείβεται αντιστοίχως, διορίζεται με Προεδρικό Διάταγμα με δεκαετή θητεία και έχει θρησκευτικές, διοικητικές και δικαιοδοτικές αρμοδιότητες κατά τον Ισλαμικό Νόμο αποκλειστικά και μόνο σε θέματα προσωπικού δικαίου (**Ν.1920/1991** ΦΕΚ Α΄ 11 που κύρωσε την Π.Ν.Π της 24-12-1990).

Οι μουσουλμάνοι της Θράκης ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα στα πολυάριθμα Τεμένη της περιοχής τα οποία είναι περισσότερα από διακόσια εξήντα (260), ενώ **το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων έχει ικανοποιήσει το σύνολο των αιτημάτων για εργασίες επισκευής και επέκτασης παλαιών Τεμενών, καθώς και ανέγερσης νέων**. Σημειώνεται ότι χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού και η αποκατάσταση ιστορικών Τεμενών, όπως το Τέμενος «Βαγιαζήτ» στο Διδυμότειχο.

Επιπροσθέτως, με το **άρθρο 27 του Ν.4067/2012** (ΦΕΚ Α΄ 79) θεσπίστηκαν ειδικές διατάξεις για την απλούστευση των πολεοδομικών διαδικασιών που προβλέπονται για την επισκευή ή την κατασκευή τεμένους σε Βακουφικό ακίνητο της Θράκης.

Η Ελληνική Πολιτεία επέδειξε, επίσης, ιδιαίτερη μέριμνα και για την επίλυση των χρόνιων προβλημάτων που αφορούν κυρίως στα μουσουλμανικά τεμένη στις ορεινές περιοχές της Θράκης, λόγω απουσίας τίτλων ιδιοκτησίας και ρυμοτομικού σχεδίου σχεδόν στο σύνολο τους. Με το **άρθρο 48 του Ν. 4178/2013** (ΦΕΚ Α΄ 174), επιλύθηκαν πολεοδομικά ζητήματα που ανακύπτουν για τα τεμένη, τα οποία κείνται σε περιοχές εντός νομίμως υφισταμένων οικισμών αλλά χωρίς ρυμοτομικό σχέδιο, είτε τα προβλήματα αυτά αφορούν στην έκδοση αδειών ανέγερσης ή επισκευής τεμενών (που σήμερα επιτρέπεται μόνο σε περιοχές με εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο), είτε στην εν γένει νομιμοποίηση των υφιστάμενων κτιρίων και αρχιτεκτονικών στοιχείων τους όπως οι μιναρέδες, που έχουν ανεγερθεί από παλαιά χωρίς ωστόσο να υφίστανται οι σχετικές άδειες.

2. Μουσουλμάνοι εκτός Θράκης

α. Τεμένη Ρόδου - Κω

Χώροι θρησκευτικού ενδιαφέροντος της μουσουλμανικής θρησκείας λειτουργούν εκτός της Θράκης, όπου ισχύει η Συνθήκη της Λωζάννης, και στα Δωδεκάνησα και συγκεκριμένα στην νήσο Ρόδο και στη νήσο Κω.

Στη Ρόδο σώζονται επτά (7) ιστορικά Τεμένη⁴¹ εκ των οποίων ένα λειτουργεί σε καθημερινή βάση ως Τέμενος και ένα λειτουργεί ως Τέμενος κατά την περίοδο του Ραμαζανίου και της Θυσίας του Αβραάμ. Στην Κω υπάρχουν έξι (6) Τεμένη που έχουν ανακηρυχθεί αρχαιολογικοί χώροι⁴² ενώ σε καθημερινή λειτουργία βρίσκονται δύο Τεμένη.

Τα Τεμένη και τα μουσουλμανικά νεκροταφεία τελούν υπό τις Διαχειριστικές Επιτροπές των Οργανισμών Διαχείρισης Βακούφ Ρόδου και Βακούφ Κω αντίστοιχα, οι οποίες είχαν αρχικώς συγκροτηθεί ως «Ειδικά Συμβούλια» σύμφωνα με το **αριθ. 12/2-5-1929 Διάταγμα** του τότε Ιταλού Κυβερνήτη των Νήσων του Αιγαίου⁴³. Σήμερα, τα Διοικητικά Συμβούλια των Οργανισμών Διαχείρισης Κτημάτων Βακούφ Ρόδου και Βακούφ Κω είναι πενταμελή και συγκροτούνται με απόφαση της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κάθε δύο χρόνια. Τα μέλη τους είναι Έλληνες μουσουλμάνοι, μόνιμοι κάτοικοι της Ρόδου ή της Κω, αντιστοίχως.

Αξίζει ιδιαίτερης μνείας η χρηματοδότηση από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού της αποκατάστασης των ιστορικών Τεμενών της περιοχής, όπως του Τεμένους Ρετζέπ Πασά, του Τεμένους Σιντριβάν και του Τεμένους Μεχμέτ Αγά, στη νήσο Ρόδο.

β. Λοιπά Τεμένη ανά την Επικράτεια

Εκτός των ανωτέρω Τεμενών στη Θράκη, τη Ρόδο και τη Κω υπάρχουν στον Ελλαδικό χώρο τουλάχιστον εξήντα (60) μουσουλμανικά μνημεία από την Οθωμανική περίοδο. Πολλά από αυτά έχουν ήδη ανακαινισθεί, όπως το Τέμενος Φετιχίε στη Ρωμαϊκή Αγορά της Αθήνας⁴⁴, το Τέμενος Γενί στην Μυτιλήνη⁴⁵, το Τέμενος Ζινζιρλί στις Σέρρες, καθώς και το Τέμενος Πλατείας Δικαστηρίων στη Δράμα⁴⁶. Άλλα τελούν υπό καθεστώς αποκατάστασης των ζημιών που έχουν επέλθει εξαιτίας της φθοράς του χρόνου.

Ορισμένα Τεμένη, μετά την αποκατάστασή τους, λειτουργούν ως Μουσεία, όπως το Τέμενος του Εμίρ-Ζάδε στην Χαλκίδα στο οποίο στεγάζεται βυζαντινή συλλογή, το Τζαμί του Κάτω Συντριβανιού ή Τζαμί Τζισδαράκη στην Αθήνα το οποίο κτίστηκε το 1759 και από το 1918 στεγάζει το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης⁴⁷ και το Κιουτσούκ Χασάν στην πόλη των Χανίων το οποίο λειτουργεί σαν χώρος πολιτισμού.

Ενδεικτικός Κατάλογος παρατίθεται στον Πίνακα 4 του Παραρτήματος.

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού καταβάλλει ξεχωριστές προσπάθειες (έχοντας πραγματοποιήσει και ειδικές εκδόσεις κατά το παρελθόν) για την διατήρηση του πολιτιστικού πλούτου της χώρας στον οποίο περιλαμβάνονται, ασφαλώς, και τα μνημεία της Οθωμανικής περιόδου με ιδιαίτερη έμφαση στα μουσουλμανικά μνημεία.

⁴¹ Βλ. http://listedmonuments.culture.gr/fek.php?ID_FEKYA=19581&v17=

⁴² Βλ. http://listedmonuments.culture.gr/fek.php?ID_FEKYA=19018

⁴³ Βλ. σχετικά και Προκήρυξη 19/29-4-1947 του Στρατιωτικού Διοικητή Δωδεκανήσου όπως κυρώθηκε με το ψήφισμα ΛΔ' της Δ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (ΦΕΚ Α' 262/27-11-1947)

⁴⁴ Βλ. και σχετικό έγγραφο αριθ. πρωτ. 45637/23-9-2014 (ΑΔΑ: 71ΣΧΦ-1Η1) "ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΡΓΩΝ ΕΣΠΑ" Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας

⁴⁵ http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=1704&era=4&group=7

⁴⁶ Βλ. www.dimos-dramas.gr/portaldrama/uploadfiles/ep_sxedio2012_2014.xls

⁴⁷ Βλ. <http://www.melt.gr/gr/to-mouseio/i-istoria-tou-mouseiou/>

γ. Μουσουλμανικοί Ευκτήριοι Οίκοι

Αιτήσεις για άδεια ίδρυσης και λειτουργίας χώρων λατρείας της μουσουλμανικής θρησκείας, υποβλήθηκαν για πρώτη φορά μόλις το έτος 2013 και ικανοποιήθηκαν όλες, πλην των περιπτώσεων με ελλιπή δικαιολογητικά.

Το έτος 2015⁴⁸ αδειοδοτήθηκαν οι εξής ευκτήριοι οίκοι:

1. Ευκτήριος οίκος «ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΩΝ» (Δραπετσώνα)
2. Ευκτήριος οίκος «Μουσουλμανικός Οίκος ΝΤΑΡΟΛ ΤΖΑΝΑΤΑ (ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ)» (Αθήνα)
3. Ευκτήριος οίκος ΧΑΜΖΑ-ΧΑΜΖΑ (Αθήνα)

Σημειώνεται ότι για την απρόσκοπτη τέλεση των θρησκευτικών καθηκόντων των μουσουλμάνων κατά τη Μεγάλη Εορτή της Ισλαμικής Θρησκείας της Λύσης του Ραμαζανίου και της Θυσίας του Αβραάμ, η Ελληνική Πολιτεία παραχωρεί τα τελευταία χρόνια χώρους στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας και στο Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών, οι οποίοι και χρησιμοποιήθηκαν από τις μουσουλμανικές κοινότητες. Επίσης, εγκρίθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού η παραχώρηση χρήσης των Τεμενών που ζητήθηκαν από μουσουλμάνους των Δωδεκανήσων για την τέλεση της προσευχής κατά τις προαναφερθείσες θρησκευτικές εορτές.

3. Ισλαμικό Τέμενος Αθηνών

Με τις διατάξεις του **Ν. 3512/2006 (ΦΕΚ Α' 264)** θεσπίστηκε, για πρώτη φορά στην ελληνική έννομη τάξη, το αναγκαίο κανονιστικό πλαίσιο ίδρυσης και λειτουργίας ενός Μουσουλμανικού Τεμένους στην Αττική, υπό δημόσια εποπτεία, ώστε να καταστεί δυνατή η εκτέλεση των λατρευτικών πράξεων των Μουσουλμάνων που διαβιούν στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας (ημεδαπών και αλλοδαπών), κατά τον κατάλληλο για τη συγκεκριμένη θρησκεία τρόπο. Με την ψήφιση του **Ν.4014/2011 (ΦΕΚ Α' 209)** και του **Ν.4414/2016 (ΦΕΚ 149 Α')**, διευθετήθηκαν διάφορα διαδικαστικά και τεχνικά θέματα με σκοπό την επίτευξη και διευκόλυνση επιμέρους διοικητικών ζητημάτων ώστε να κατασκευαστεί το κτίριο του Ισλαμικού Τεμένους Αθηνών.

Για το έτος **2015**, έχουν καταγραφεί **πέντε (5)** περιστατικά, ως ακολούθως:

A/A	1.
Τοποθεσία	Άτυπος χώρος προσευχής μουσουλμάνων, Αθήνα
Ημερομηνία	5 Φεβρουαρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Ο δράστης εισήλθε στο χώρο, αφού έθραυσε την γυάλινη θύρα και προέβη στον εμπρησμό δύο (2) αντιτύπων του Κορανίου
Δράστης/ες	1 υπήκοος Αλβανίας

⁴⁸ Κατά το έτος **2016** αδειοδοτήθηκε ο Ευκτήριος οίκος της Θρησκευτικής Κοινότητας «MINHAJ-UL-QURAN THIVA/MINXATZ-OYΛ-KOYPAH ΘΗΒΑ» (Α.Δ.Α.: 7ΦΘ74653ΠΣ-ΝΟΗ).

Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σύλληψη δράστη και παραπομπή του στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθηνών
-----------------------------------	--

A/A	2.
Τοποθεσία	Ιερό Τέμενος "Γενιτζέ Τζαμί", Κομοτηνή
Ημερομηνία	17 Απριλίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Εκδήλωση πυρκαγιάς από την οποία κάηκε η σκεπή και η οροφή του προθαλάμου και μικρό μέρος της οροφής του κυρίου Τεμένους, λόγω υπερθέρμανσης φωτιστικού φθορισμού και συνακόλουθης καύσης του περιβλήματος της καλωδίωσής του
Δράστης/ες	<i>Βλ. κατηγορητήριο κατωτέρω</i>
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Διενέργεια προανάκρισης – Υποβολή προανακριτικού φακέλου σε Εισαγγελέα Ροδόπης – Άσκηση ποινικής δίωξης κατά του επιχώριου Μουφτή για εμπρησμό από αμέλεια, λόγω μη λήψης των απαραίτητων προστατευτικών μέτρων υπό την ιδιότητά του ως προσωρινού διαχειριστή

A/A	3.
Τοποθεσία	Ιερό Τέμενος "Γενί Τζαμί", Κομοτηνή
Ημερομηνία	9/10 Οκτωβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή συμβόλων στην θύρα της κύριας εισόδου του τεμένους ⁴⁹
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Σχηματισμός Ποινικής Δικογραφίας - Διενέργεια προανάκρισης

A/A	4.
Τοποθεσία	Άτυπος χώρος προσευχής μουσουλμάνων, Ηράκλειο

⁴⁹ Βλ. σχετικό φωτογραφικό υλικό στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος

	Κρήτης
Ημερομηνία	23 Νοεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Τοποθέτηση και έναυση αυτοσχέδιου εκρηκτικού μηχανισμού από φιαλίδια βουτανίου και μηχανισμό εναύσεως. Δεν προκλήθηκε έκρηξη ούτε φθορές ή τραυματισμός ατόμων ενώ ο χώρος βρισκόταν εκτός λειτουργίας χωρίς παρουσία ατόμων
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Αυτοψία χώρου, κατάσχεση πειστηρίων, αναζήτηση αυτοπτών μαρτύρων και στοιχείων, αποστολή συλλεχθέντων στοιχείων για εργαστηριακές εξετάσεις, συνέχιση προανάκρισης και ερευνών.

A/A	5.
Τοποθεσία	Μουσουλμανικό νεκροταφείο, νήσος Κως
Ημερομηνία	18 Δεκεμβρίου 2015
Σύντομη περιγραφή	Αναγραφή υβριστικού συνθήματος ενάντια στην Τουρκία
Δράστης/ες	Άγνωστος/οι
Αστυνομικές/δικονομικές ενέργειες	Μη Διαθέσιμα Στοιχεία
Παρατηρήσεις	Σύμφωνα με το αρ. πρωτ. 87/28-3-2016 έγγραφο του Οργανισμού Διαχείρισεως Κτημάτων Βακούφ Κω, το περιστατικό συνέβη σε ημέρα διεξαγωγής στην Αθήνα αγώνα καλαθοσφαίρισης «ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ-ANADOLU EFES», παρόμοια συνθήματα ανεγράφησαν σε διάφορες περιοχές της Κω και, ως εκ τούτου, εκτιμάται πως το συγκεκριμένο συμβάν είναι προϊόν οπαδικής δράσης.

Ε. Άλλα Θρησκευάματα

Για το έτος **2015** δεν έχουν αναφερθεί περιστατικά εις βάρος χώρων θρησκευτικής σημασίας άλλων Θρησκευμάτων.

III. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

A. Γεωγραφική κατανομή ανά Περιφέρεια

Β. Αριθμός περιστατικών ανά είδος θρησκευτικού χώρου

Γ. Ποσοστά ανά είδος θρησκευτικού χώρου

IV. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Αριθμητικά στοιχεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Ελλάδα

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ: 82 Ιερές Μητροπόλεις)		ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΟΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ
1	Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών	145	7
2	Αιτωλίας και Ακαρνανίας	215	19
3	Αλεξανδρουπόλεως	61	3
4	Αργολίδος	78	7
5	Άρτης	97	4
6	Βεροίας και Ναούσης και Καμπανίας	110	8
7	Γλυφάδας, Ελληνικού, Βούλας, Βουλιαγμένης και Βάρης	20	1
8	Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως	148	12
9	Γουμηνίσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου	48	2
10	Γρεβενών	97	1
11	Δημητριάδος και Αλμυρού	142	14
12	Διδυμοτείχου και Ορεστιάδος και Σουφλίου	105	2
13	Δράμας	103	3
14	Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης	96	3
15	Εδέσσης, Πέλλης και Αλμωπίας	140	8
16	Ελασσώνας	61	8
17	Ελευθερουπόλεως	39	4
18	Ζακύνθου και Στροφάδων	61	4
19	Ζιχνών και Νευροκοπίου	69	5
20	Ηλείας και Ωλένης	220	4
21	Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων	233	14
22	Θεσσαλονίκης	43	2
23	Θηβών και Λεβαδείας	111	23
24	Θήρας, Αμοργού και Νήσων	33	3
25	Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου	52	3
26	Ιλίου, Αχαρνών και Πετρουπόλεως	47	3
27	Ιωαννίνων	249	11
28	Καισαριανής, Βύρωνος και Υμηττού	9	3
29	Καλαβρύτων και Αιγιαλείας	162	14
30	Καρπενησίου	97	3
31	Καρυστίας και Σκύρου	95	5
32	Κασσανδρείας	79	6
33	Καστορίας	123	8
34	Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων	183	17
35	Κεφαλληνίας	153	7
36	Κηφισίας, Αμαρουσίου και Ωρωπού	63	11
37	Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος	82	6

38	Σερβίων και Κοζάνης	94	5
39	Κορίνθου, Σικιώνος, Ζεμενού, Ταρσού και Πολυφέγγους	164	17
40	Κυθήρων και Αντικυθήρων	31	1
41	Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης	61	6
42	Λαρίσης και Τυρνάβου	119	6
43	Λευκάδος και Ιθάκης	66	4
44	Λήμνου και Αγίου Ευστρατίου	37	0
45	Μάνης	114	5
46	Μαντινείας και Κυνουρίας	156	13
47	Μαρωνείας και Κομοτηνής	71	4
48	Μεγάρων και Σαλαμίνας	32	15
49	Μεσογαίας και Λαυρεωτικής	64	8
50	Μεσσηνίας	224	9
51	Μηθύμνης	37	3
52	Μονεμβασίας και Σπάρτης	142	7
53	Μυτιλήνης, Ερεσσού και Πλωμαρίου	72	4
54	Νέας Σμύρνης	19	0
55	Νέας Ιωνίας και Φιλαδελφείας, Ηρακλείου και Χαλκηδόνος	22	2
56	Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς	17	0
57	Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου	94	2
58	Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως	54	3
59	Νικαίας	40	1
60	Νικοπόλεως και Πρεβέζης	131	3
61	Ξάνθης και Περιθεωρίου	86	4
62	Παραμυθίας, Φιλιατών, Γηρομερίου και Πάργας	150	3
63	Παροναξίας	44	4
64	Πατρών	189	9
65	Πειραιώς	30	1
66	Περιστερίου	14	1
67	Πολυανής και Κιλκισίου	120	2
68	Σάμου, Ικαρίας και Κορσέων	117	18
69	Σερρών και Νιγρίτης	118	5
70	Σιδηροκάστρου	69	7
71	Σισσανίου και Σιατίστης	87	10
72	Σταγών και Μετεώρων	71	12
73	Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου	129	13
74	Τρίκκης και Σταγών	128	5
75	Τριφυλίας και Ολυμπίας	159	6
76	Ύδρας, Σπετσών, Αιγίνης, Ερμιονίδος και Τροιζηνίας	52	12
77	Φθιώτιδος	245	18
78	Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου	95	4
79	Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας	119	7
80	Φωκίδος	110	5
81	Χαλκίδος	144	12

82	Χίου, Ψαρών και Οινουσσών	109	16
ΣΥΝΟΛΟ		8.115	550
ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ (ΣΥΝΟΛΟ: 9 Ιερές Μητροπόλεις)		ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΟΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ
1	Ιερά Αρχιεπισκοπή Κρήτης	127	9
2	Αρκαλοχωρίου, Καστελίου και Βιάννου	91	4
3	Γορτύνης και Αρκαδίας	108	6
4	Ιεραπύτνης και Σητείας	86	5
5	Κισάμου και Σελίνου	80	3
6	Κυδωνίας και Αποκορώνου	108	6
7	Λάμπης, Συβρίτου και Σφακίων	78	6
8	Πέτρας και Χερρονήσου	80	11
9	Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου	101	10
ΣΥΝΟΛΟ		859	60
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΣΥΝΟΛΟ: 5 Ιερές Μητροπόλεις & 1 Πατριαρχική Εξαρχία)		ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΝΟΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΙΕΡΩΝ ΜΟΝΩΝ
1	Καρπάθου και Κάσου	20	4
2	Κώου και Νισύρου	24	7
3	Λέρου, Καλύμνου και Αστυπалаίας	36	7
4	Ρόδου	64	9
5	Σύμης, Τήλου και Χάλκης και Καστελορίζου	18	5
6	Πατριαρχική Εξαρχία Πάτμου	10	4
ΣΥΝΟΛΟ		172	36
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ: 97 (96 Ιερές Μητροπόλεις και 1 Πατριαρχική Εξαρχία)		9.146	646
		Γενικό Σύνολο Ενοριακών και Μοναστηριακών Ι. Ναών: 9.792	

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Εκκλησιαστικές Επαρχίες Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα

Πηγή: ιστοσελίδα⁵⁰ της Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα

Αρχιεπισκοπή-Μητρόπολη Νάξου-Τήνου-Άνδρου-Μυκόνου

Με έδρα την Τήνο

Περιλαμβάνει τη Νάξο, Πάρο, Αντίπαρο, Αμοργό, Τήνο, Άνδρο, Μύκονο, Δέλιο

Αρχιεπισκοπή-Μητρόπολη Κέρκυρας Ζακύνθου Κεφαλληνίας

Με έδρα την Κέρκυρα

Περιλαμβάνει την Κέρκυρα, Παζούς, Αντίπαζους, Λευκάδα, Ίθάκη, Κορφακιανά, Ζάκυνθο και την Ήπειρο

Αρχιεπισκοπή των Καθολικών Αθηνών

Με έδρα την Αθήνα

Περιλαμβάνει τις περιοχές της κεντρικής Ελλάδας, την Πελοπόννησο, τα νησιά του Αργοσαρωνικού, τα Χήθουρα και τα Αντικήθουρα

Αρχιεπισκοπή Ρόδου

Με έδρα την Ρόδο

Περιλαμβάνει τα Δωδεκάνησα

Επισκοπή Σύρου

Με έδρα την Σύρο

Περιλαμβάνει τα νησιά των Κυκλάδων: Σύρο, Γιάρο, Μήλο, Κέα, Κύθηρα, Κίμωλο, Σέριφο, Σίφνο

Επισκοπή Θήρας

Με έδρα την Θήρα

Περιλαμβάνει τα νησιά: Θήρα, Θηρασιά, Ιο, Ανάφη, Φολιγανόρο και Σίκινο

Επισκοπή Κρήτης

Με έδρα την Κρήτη

Επισκοπή Χίου

Με έδρα την Χίο

Περιλαμβάνει την Σάμο, Μυτιλήνη, και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου εκτός των Δωδεκανήσων

Αποστολικό Βικαριάτο Θεσσαλονίκης

Με έδρα την Θεσσαλονίκη

Περιλαμβάνει: Μακεδονία, Θράκη, Θεσσαλία, τα νησιά των Β. Σποράδων, Θάσο, Λήμνο, Σαμοθράκη και τη Βοσδοβα

Ελληνική Καθολική Εξαρχία

Με έδρα την Αθήνα

Αρμενόρρυθμη Καθολική Εξαρχία

Με έδρα την Αθήνα

⁵⁰ <http://www.cathecclesia.gr/hellas/index.php/%CE%B5%CE%BA%CE%BA%CE%BB%CE%B7%CF%83%CE%B9%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CF%83-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%B5%CF%83>

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Αριθμός Ενοριών και Ιερών Μονών Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα

Αρχιεπισκοπή/Επισκοπή	Αριθμός Ενοριών σύμφωνα με Ν. 4301/2014	Αριθμός Ιερών Μονών σύμφωνα με Ν. 4301/2014
Καθολική Αρχιεπισκοπή Νάξου, Τήνου, Άνδρου και Μυκόνου	28	4
Καθολική Αρχιεπισκοπή Κερκύρας, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας	7	5
Αρχιεπισκοπή Καθολικών Αθηνών	17	18
Καθολική Αρχιεπισκοπή Ρόδου	3	3
Καθολική Επισκοπή Σύρου	15	4
Καθολική Επισκοπή Θήρας	1	1
Καθολική Επισκοπή Κρήτης	3	2
Καθολική Επισκοπή Χίου	1	0
Αποστολικό Βικαριάτο Θεσσαλονίκης	4	8
Ελληνική Καθολική Εξαρχία	2	2
Εξαρχία των εν Ελλάδι Αρμενίων Καθολικών	1	0
Σύνολο	82	47

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Ενδεικτικός κατάλογος Τεμενών τα οποία έχουν ανακηρυχθεί ως Μνημεία

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΕΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ (ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΚΩ) ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΧΟΥΝ ΑΝΑΚΗΡΥΧΘΕΙ ΩΣ ΜΝΗΜΕΙΑ (ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Πατώντας πάνω στην ονομασία του μνημείου οδηγείστε στα στοιχεία καθώς και στο σχετικό κανονιστικό πλαίσιο)					
A/A	Ονομασία Μνημείου	Νομός	Δήμος	Χρήση	Αποκατάσταση
1	Τέμενος	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΆΡΓΟΥΣ - ΜΥΚΗΝΩΝ		
2	Τέμενος	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ	Λειτουργεί από το 1839 ως Ιερός Ναός της Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα	
3	Τέμενος	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ	Λειτουργεί ως Πινακοθήκη	Τελευταία ανακαίνιση έγινε το 1990
4	Ιμαρέτ Τζαμί	ΑΡΤΑΣ	ΑΡΤΑΙΩΝ		
5	Φεϋζούλ Τζαμί	ΑΡΤΑΣ	ΑΡΤΑΙΩΝ		
6	Τζαμί του Γαζή Ομέρ	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	ΛΕΒΑΔΕΩΝ	Ο χώρος περιήλθε μέσω αγοραπωλησίας (κόστισε 200.000 ευρώ) στην ιδιοκτησία του Δήμου Λειβαδέων τον Ιούλιο του 2016, με σκοπό την αναστήλωσή του προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων	Επίκειται αναστήλωση του μνημείου
7	Τέμενος	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	Ανακατασκευή προκειμένου να στεγαστεί Πινακοθήκη	Δήμος Δράμας Πράξη 1.2.5.8 Μελέτη Αποκατάστασης "Επισκευή και αποκατάσταση τεμενους πλατείας Δικαστηρίων" 750.000 ευρώ
8	Τέμενος	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ		
9	Τέμενος	ΔΡΑΜΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ		
10	Τέμενος	ΕΥΒΟΙΑΣ	ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	Στεγάζεται Βυζαντινή συλλογή	Πλήρης Αποκατάσταση
11	Τέμενος Μαχμούτ Τσελεπή	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΒΕΡΟΙΑΣ		
12	Χουνκιάρ Τζαμί	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΒΕΡΟΙΑΣ		
13	Ορτά Τζαμί	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΒΕΡΟΙΑΣ		
14	Μεντρεσέ Τζαμί	ΗΜΑΘΙΑΣ	ΒΕΡΟΙΑΣ		
15	Τέμενος και νεκροταφείο Χουγκίαρ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	Μουσείο	
16	Τζαμί και Μιναρές	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΡΜΗΣ		
17	Χαμζά Μπέη Τζαμί	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Θα στεγάσει Μουσείο	Γίνονται έργα αποκατάστασης
18	Γενί Τζαμί	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Εκθεσιακός Χώρος	
19	Αλατζά Ιμαρέτ Τζαμί	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	Χώρος Εκθέσεων και Πολιτιστικών Εκδηλώσεων	
20	"Τζαμί Σκάλας"	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		

21	Τζαμί Μουσταφά Ζιγί Πασά	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		
22	Τέμενος Ασλάν Πασά	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ	Δημοτικό Μουσείο	Πλήρης Αποκατάσταση
23	Τέμενος	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΚΟΝΙΤΣΑΣ		
24	Τζαμί Βελή	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ		
25	Τζαμί Καλού Τσεσμέ	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ		
26	Τέμενος Χαλίλ Μπέη	ΚΑΒΑΛΑΣ	ΚΑΒΑΛΑΣ	Στο παρελθόν στεγαζόταν η Φιλαρμονική του Δήμου	Πλήρης αποκατάσταση του μνημείου
27	Κουρσουλού Τζαμί (Κουρσούμ Τζαμί)	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ		
28	Τζαμί Κάτω Συντριβανιού (Τζισδαράκη)	ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΑΘΗΝΑΙΩΝ	Από το 1918 στεγάζει το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης	
29	Φετιχί Τζαμί (Τζαμί του Σταροπάζαρου ή του Πορθητή)	ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΑΘΗΝΑΙΩΝ		Χρηματοδότηση 100.000 ευρώ (αριθ. πρωτ. 45637/23-9-2014 (ΑΔΑ: 7ΙΣΧΦ-1ΗΙ) "ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΡΓΩΝ ΕΣΠΑ" Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας)
30	Τέμενος	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ	Μελλοντικό Μουσείο	Πλήρης αποκατάσταση του μνημείου
31	Τέμενος	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	Στεγάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο της Λάρισας	Έχει αποκατασταθεί
32	Τέμενος Μπαϊρακλή-Τζαμί	ΛΑΡΙΣΑΣ	ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ		
33	Τέμενος	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΙΕΡΑΠΕΤΡΑΣ		Πλήρης αποκατάσταση του μνημείου
34	Τέμενος	ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ		
35	Τέμενος	ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ		
36	Τέμενος	ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ		
37	Τέμενος	ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ		Σύνταξη Μελετών Αποκατάστασης από το ΥΠΠΟ 14η ΕΒΑ
38	Τέμενος "Γενί Τζαμί"	ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ		Από το Φεβρουάριο του 2000 ξεκίνησαν αναστηλωτικές εργασίες στο πλαίσιο της Ανάπλασης κι Ανάδειξης του ιστορικού κέντρου Μυτιλήνης, από το Δήμο Μυτιλήνης με την επίβλεψη της 14ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
39	Τέμενος Βαλιδέ Τζαμί	ΛΕΣΒΟΥ	ΛΕΣΒΟΥ		
40	Τέμενος	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ		

41	Τέμενος Μεζά (Τζαμί Ισκεντέρ Μπέη)	ΠΕΛΛΑΣ	ΠΕΛΛΑΣ		
42	Τέμενος Αχμέτ Μπέη,	ΠΕΛΛΑΣ	ΠΕΛΛΑΣ		ΥΠΕΚΑ Οριοθέτηση ζώνης προστασίας γύρω από το τέμενος και πρόβλεψη μελέτης αποκατάστασης από το ΥΠΠΟ
43	Γενή Τζαμί	ΠΕΛΛΑΣ	ΕΔΕΣΣΑΣ		
44	Τέμενος "Εσκή Τζαμί"	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΠΡΕΒΕΖΑΣ		
45	Γενί Τζαμί,	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	Φέρεται ως ιδιωτική ιδιοκτησία	
46	Τέμενος	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		
47	Τζαμί Καρά Μουσά Πασά και λουτρό (Μονή Φραγκισκανών Αγίας Βαρβάρας)	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ως χώρος ενημέρωσης τοπικής αρχιτεκτονικής	Έχει αποκατασταθεί από την 28η Εφορεία Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων
48	Τζαμί Νεραντζές και μιναρές	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	Ωδείο	Πλήρης αποκατάσταση του μνημείου
49	Τζαμί "Μεγάλης Πόρτας" (Βαλιδέ Σουλτάνας)	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		
50	Τζαμί- Φρούριο (Καστέλλι)	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		
51	Τεκές "Μασαμπά" (Τζαμί Βελή Πασά)	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΗΣ		
52	Μουσταφά Μπέη Τζαμί,	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΕΡΡΩΝ		
53	Τζιτζιρλή τζαμί	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΕΡΡΩΝ	Χώρος Πολιτιστικών Εκδηλώσεων	Πλήρης αποκατάσταση
54	Τζαμί Αχμέτ - Πασά ("Αγία Σοφία").	ΣΕΡΡΩΝ	ΣΕΡΡΩΝ		Μερική αποκατάσταση
55	Τέμενος	ΣΠΟΡΑΔΩΝ	ΣΚΙΑΘΟΥ		
56	Τέμενος	ΧΑΝΙΩΝ	ΧΑΝΙΩΝ		
57	Τέμενος Γιουσούφ Πασά	ΧΑΝΙΩΝ	ΧΑΝΙΩΝ	Μουσείο	
58	Τέμενος με κρήνη	ΧΑΝΙΩΝ	ΧΑΝΙΩΝ		Πλήρης αποκατάσταση του μνημείου
59	Τέμενος Κιουτσούκ Χασάν (Γιαλί Τζαμί)	ΧΑΝΙΩΝ	ΧΑΝΙΩΝ	Εκθεσιακός χώρος	Πλήρης αποκατάσταση του μνημείου
60	Τέμενος	ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Βυζαντινό Μουσείο Χίου	Γ' ΚΠΣ ΥΠΠΟ (1.766.698 ευρώ)+ Μιναρές από Επιλέξιμες δαπάνες (600.000 ευρώ)
61	Τέμενος Οσμανιέ- («Τζαμί Φραγκομαχαλά»)	ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ	Εργαστήριο κεραμικής της Εφορείας Αρχαιοτήτων στο Τέμενος Οσμανιέ	
62	Τέμενος Μπαϊρακλή	ΧΙΟΥ	ΧΙΟΥ		

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. Εκπροσώπηση στο Δίκτυο

Μέχρι στιγμής, εκπροσωπούνται στο Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Βεβήλωσης/Βανδαλισμού Θρησκευτικών Χώρων της Γενικής Γραμματείας Θρησκευμάτων του ΥΠΠΕΘ, οι κάτωθι:

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑ	ΝΠΔΔ/ΕΝΠ/ΘΝΠ/Θρησκευτικές Κοινότητες
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ	Ορθόδοξη Εκκλησία: <ul style="list-style-type: none"> • Εκκλησία της Ελλάδας • Εκκλησία της Κρήτης • Ιερά Μητρόπολις Σύμης – Τήλου – Χάλκης και Καστελλορίζου • Ιερά Μητρόπολις Ρόδου • Ιερά Μητρόπολις Λέρου, Καλύμνου και Αστυπάλαιας • Ιερά Μητρόπολις Κώου και Νισύρου • Ιερά Μητρόπολις Καρπάθου και Κάσου
	Καθολική Εκκλησία στην Ελλάδα (Ε.Ν.Π. άρθ. 13. Ν. 4301/2014)
	Ευαγγελική Εκκλησία Ελλάδος (Ε.Ν.Π. άρθ. 13. Ν. 4301/2014)
	Μητρόπολη Ορθοδόξων Αρμενίων Ελλάδος (Ε.Ν.Π. άρθ. 13. Ν. 4301/2014)
	Χριστιανική Εκκλησία Ευαγγελιστών
	Διεθνής Εκκλησία «Ο Ιησούς Χριστός είναι η απάντηση στη ζωή»
	Βιβλική Βαπτιστική Εκκλησία
	Αποστολική Εκκλησία του Χριστού (μέλος της Αδελφότητας Εκκλησιών Πεντηκοστής Ελλάδας)
	Εκκλησία Χριστιανών Ελλάδος
	Ελευθέρα Αποστολική Εκκλησία
	Λυτρωμένη Χριστιανική Εκκλησία του Θεού
	Χριστιανική Εκκλησία Επιλογή της Ζωής
ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ	Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος
ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΣΜΟΣ	Μουφτεία Κομοτηνής
	Βακούφ Ρόδου
	Βακούφ Κω
	Ευκτήριος Οίκος ΝΤΑΡΟΛ ΤΖΑΝΑΤΑ (ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ)
ΒΟΥΔΙΣΜΟΣ	Θιβετανικός Βουδισμός – ΚΑΡΜΑ ΚΑΓΚΙΟΥ – Διαμαντένιος Δρόμος
ΙΝΔΟΥΪΣΜΟΣ	ΣΑΡΜΠΑΤ ΝΤΑ ΠΑΛΑ – ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Ενδεικτικό Φωτογραφικό υλικό

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Πηγή: Γραφείο Τύπου της Ιεράς Συνόδου της Καθολικής Ιεραρχίας Ελλάδας

Ημ/νία συμβάντος: 16/17 Ιουνίου 2015 (βλ. ανωτέρω ενότητα II.B.2)

Το σημείο της πόρτας από όπου εισήλθε η πέτρα στο εξωτερικό του ναού.

Τα σημεία που βρέθηκαν οι πέτρες.

Τα σκαλιά του Ιερού όπου έγραψαν με μαρκαδόρο την φράση «ο Αλλάχ είναι μεγάλος» στην αραβική.

Οι δύο κολόνες που και εκεί έγραψαν παρόμοιες φράσεις.

ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ

Πηγές: ιστοσελίδα Κ.Ι.Σ.Ε. (<http://www.kis.gr>), αρχείο υπηρεσίας.

6 Ιουνίου 2015, Πλατεία Πάφου Αθήνα

21 Οκτωβρίου 2015, Εβραϊκό Νεκροταφείο, Νίκαια Αττικής

Διαδικτυακή ανάρτηση ανάληψης ευθύνης για τη βεβήλωση του Εβραϊκού Νεκροταφείου Νίκαιας, στις 21-10-2015

6-7 Ιουνίου 2015, Εβραϊκό Νεκροταφείο, Καβάλα

21 Ιουνίου 2015, Μνημείο Ολοκαυτώματος, Καβάλα

30 Οκτωβρίου 2014, Μνημείο Ολοκαυτώματος, Αθήνα

ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΣΜΟΣ

Πηγή: το αρ. πρωτ. 15/2016/Φ.01Α/30-6-2016 έγγραφο της Μουφτείας Κομοτηνής

9/10 Οκτωβρίου 2015, Γενί Τζαμί Κομοτηνής

Πηγές τεκμηρίωσης:

Βιβλιογραφία:

- Αγαπίου Ιερομονάχου και Νικοδήμου Μοναχού (Αγιορείτου), «Πηδάλιον της νοητής νηός της Μίας Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής των Ορθοδόξων Εκκλησίας, ήτοι άπαντες οι ιεροί και θείοι Κανόνες των αγίων Οικουμενικών Συνόδων, των τοπικών, και των κατά μέρος θείων Πατέρων, ελληνιστί μεν χάριν αξιοπιστίας εκτιθέμενοι, δια δε της καθ' ημάς κοινοτέρας διαλέκτου προς κατάληψιν των απλουστέρων ερμηνευόμενοι», εκδ. Παπαδημητρίου, Αθήνα, 2003
- Βασιλειάδης Κ. Βαλάντης, «Χωρική στρατηγική για την αντιμετώπιση του κινδύνου αστικής συρρίκνωσης: Η περίπτωση της Πρέβεζας», 2014, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Ανάπτυξης της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ., Διπλωματική εργασία
- Βενιζέλος Ευ., «Οι Σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας ως σχέσεις συνταγματικά ρυθμισμένες», Παρατηρητής, εκδ. γ', Θεσσαλονίκη 2000
- Δαβίλλα Φωτεινή, «Hamza Bey Τζαμί (Αλκαζάρ) Θεσσαλονίκης. Αποτίμηση κατασκευαστικών φάσεων φέροντος οργανισμού. Μη γραμμική ανάλυση με το πρόγραμμα ADINA», ΔΠΜΣ Προστασία, Συντήρηση Αποκατάσταση Μνημείων Πολιτισμού, της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ., Διπλωματική εργασία
- Δαγτόγλου Π.Δ., «Συνταγματικό Δίκαιο – Ατομικά Δικαιώματα», εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2012
- Κωνσταντίνης Μωυσής, «Οι Ισραηλιτικές Κοινότητες της Ελλάδος μετά το Ολοκαύτωμα»
- Τρωιάνος Σπ., «Παραδόσεις Εκκλησιαστικού Δικαίου», εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή 1984, β' έκδοση
- Χριστοφιλόπουλος Αν., «Ελληνικόν Εκκλησιαστικόν Δίκαιον», Αθήναι 1965

Διαδίκτυο-ιστοσελίδες:

<http://odysseus.culture.gr>

www.astynomia.gr

<http://listedmonuments.culture.gr>

<http://www.rhodes.gr>

www.dimos-dramas.gr

<http://www.melt.gr>

<http://www.kis.gr>

<http://www.ict.gr>

<http://www.cathecclesia.gr>

<http://www.mufti.gr>

<http://www.efsyn.gr>

<http://www.peartas.gov.gr>

<http://www.livadia.gr>

<http://www.konitsa.gr/>

<http://www.kavalagreece.gr>

<http://www.edulll.gr>

<http://www.larissa-dimos.gr>

<http://digitalcrete.ims.forth.gr>

<http://www.ypeka.gr>

<http://ikee.lib.auth.gr>

<http://www.serrelib.gr>

<http://www.nafplio.gr>

<http://photodentro.edu.gr>

<http://www.thessaloniki.gr>

<http://mnimeia.ptde.uoi.gr>

<http://www.aftodioikisi.gr>

<http://www.ert.gr>

<http://www.enet.gr>

